

308287

ప్రతిదినము ప్రకటింపబడును.

VOL. I. చెన్న పట్టణము 1914 సం॥ సెప్టెంబరు నెల 29 వ తేది మంగళవారము. No. 164
సంచిక ౧౬౪

ఆనందా ఫౌంటేన్ వేనా.
౧౪ వన్నె బంగారు నిబ్బు చేర్చబడియున్నది. పెద్దకోళాయి యున్నందువలన ఇంకి చాలావట్టును. విద్యార్థులు వేలకొలది కొనుచున్నారు. వలయువారలు కాలయాపనమును చేయకొందురు గాక. ఇయ్యది వెడల్పు నిబ్బుతోగాని సన్ననిబ్బుతోగాని విక్రయింపనగును. నెల. రు. 1-12-0. క్రిందవాసియుండు విలాసమునకు వ్రాసి తెప్పించుకొనవచ్చును.
శృంగార నైషధము.
'నైషధం విద్యదోషధమ్' అని ప్రసిద్ధిచెందిన శ్రీహర్షుని నైషధమునకు తెనుగు. ఇది శ్రీహర్షుని కృతి. అతి శ్రోధమనెడి విషయము, జగద్విదితము: ఈ పద్యములలో ఒక్కొక్కటిని టీకాతాత్పర్యములు, ఉదాహరణము, వ్యాకరణము, అలంకారము, నిఘంటు ఎచ్చటెచ్చట ఏదేనికావలయునో సర్వమును చెప్పబడియున్నది. అతి సుందరమైన పటములకూడ చేర్చబడి మేలైన కాగితములు, చిన్ననైజును కలిగి మంచికాటికొలైండు చేయబడి యున్నది. పాలాఖర్చు ప్రత్యేకము నెల. రు. 3-8-0.
ఆర్. వేంకటేశ్వర్ అన్ కంపెనీ
ఆనందా ముద్రాలయము. బ్రాడ్వే, మదరాస్.

THE MASTERPIECE OF
GEORGE W. M. REYNOLDS.
Printed in bold types on Superior Glazed Paper.

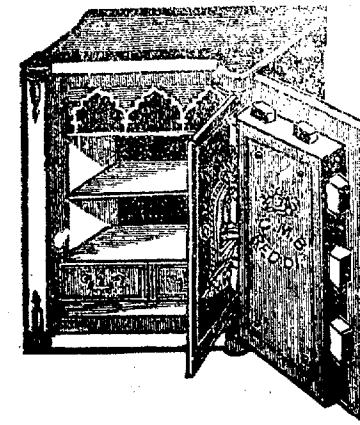
The repeated wishes of many a lover of best modern fiction, both Indians and Europeans from several parts of India, Burma and Ceylon, have induced us to undertake presenting in neat attractive volumes, printed on superior glazed paper in bold and beautiful type the following famous Novels of The Immortal Reynolds.
The Soldier's Wife. In two volumes, now ready with illustrations. Price for two Vols. Rs 1-4-0 Postage As. 3. Extra.
The Faust. a Romance in two volumes. Each volume. As 12. Postage As. 2.
The first volume of faust is ready for sale and the second is in print and will be sent soon to the purchasers of the first.
Superior Watch Co.,
Post Box 167, (A) Madras. E

పోస్టేజి సహా ఉచితము.
వీరవర్కరాజును మాలినియును.
ఒకవిచిత్రమైన కథ—చదువుటచే మానస్సాల్సము కలుగజేయుటయే గాక ఆరోగ్యమునకు కావలసిన స్వాభావికమైన కొన్ని విధులను అందుదెలిపియున్నాము. కోరువారికి ఉచితముగా పంపబడును.
జాగుసేయక తక్షణమే వ్రాయుడు.
వైద్యశాస్త్రి మణిశంకర్ గోవిందజి.
ఆతంక నిగ్రహ బోషధాలయము.
22, బ్రాడ్వే, మదరాసు.

దినపత్రిక.
ప్రతిదినిము 10 పుటల విషయ ముండను.
చందా సం॥ నకు రూ. 12-0-0 | 8 మాసములకు రూ. 8-4-0
6 మాసములకు ,, 6-4-0 | 1 మాసమునకు ,, 1-2-0

క్రొమ్ప్టన్ ఇంజనీరింగు కంపెనీ, మదరాసు.
ప్రింటింగు ప్రెస్సులు,
రయిసు మిల్లులు,
విండి మిల్లులు,
నీరుతోడు యంత్రములు,
మొదలగు వాటినిన్నిటిని ఆవిరివలన గాని, గ్యాసువలన గాని, నూనెవలన గాని, లేక విద్యుత్తుక్తి (ఎలక్ట్రిసిటీ) వలన గాని, నడపింపవలయు ననువారు
ఎస్టిమేటులకు, స్కిములకు
మాకు తప్పక వ్రాయవలసినది
మావద్ద ఎలక్ట్రికల్ సామానులు, జనరలు యింజనీరింగు సామానులు విశేషముగా గలవు
మేము ఎంగల్ బర్న్స్ లూబ్రికేటింగు ఆలకు ఏజెంటులము.
చిరునామా:—
నెం 7, ఆర్మీన్
The Crompton I
7, Armenian St

ఇనుపపెట్టెలు.

ఎల్లెజులో కాక లిసిను అందముగా భద్రముగా సీమన్స్ మిలలో కొత్తకేసు లలో పెట్టెలు మా నల్ల 2 మానాదెము గా తెయరుచేయించబడును. ఆర్డరు ఇచ్చువారు నైజు మందము లీగము వివరము వ్రాసి గురున్నాము విక్రయార్థము మొత్తము గా కొనుగోకి డిస్కౌంటు యియ్యబడును. పలుకుప్రాల్పములకు మోసపోగూడదు. మా పెట్టెలవిషయమై మేము బెవాబుదారిగా యుండగలవారము. వలయువారలు యాక్రింది విలాసమునకు వ్రాయవలయును. సి. ఎం. బాలరామిరెడ్డి.
(49-14) నెం. 81, గోదంపనాయకవీధి, మద్రాస్.

నల్ల భీమ పాకశాస్త్రము.
ఇయ్యది డాక్టరు య్. టి. యస్. టి. గోపాలయ్య గారిచే దేవనాగరి భాషనుండి తెర్చుమాచేయబడినది. 3 భాగములు కలవు. 1 భాగమునందు ఆనేకవిధములైన అన్నములు చిత్రాన్నములు చేయకముగలదు. 2 భాగమునందు ఉరగాయలు పచ్చళ్లు కోశంబిరీలు యింకను భోజనమును కావలసిన అనేకపాకములు గలవు. 3 భాగమునందు పిండివంటలుచేయు క్రమముగలదు. వేయేల కివిలో పాకమునకు కావలసిన యావత్తుగలదు. ప్రతియింట నుండవలసినది.
240 పేజీలగ్రంథము క్యాలికోలైండు ప్రతి 1 కి ధర 1-8-0 పోస్టు ఖర్చులసహా 1-11-0 పుటయందు వేయి నొక్కదింబు చెప్పిన ప్రహ్లాదేశపు పదతియొక్క. వినోద కథలు.
240 పేజీలు మేలుకాగితములు క్యాలికోలైండు ప్రతి 1 కి ధర 1-4-0 పి. పి. ఖర్చుతో 1-8-0 రెండు ప్రతులు పోస్టుఖర్చులతో 3-0-0. మావిలాసము:—
మధుగవాణి పుస్తకాలయము,
25 నమ్మార్కొరు వీధి మద్రాసు.

క్షూప్తాండలేఖ
ఈలేఖ్యము వనమాలికాసారంబుతో కాస్తాక్రముగా తెయరు చేయబడినది. ఇది 40 రోజులు నేవించిన శుక్లశబ్దము, అక్షి, త్తయ, మాలకంబులు, సుఖవ్యాధులు మేహాలిమ్మెలలు, మొదలైన అనేకరోగములను పోగొట్టి బలము, కాంతి, వీర్యవృద్ధిగలవాడై పరాక్రమము, దీప్తాయువు కలుగజేయును. పర్యాయశేష. 40 రోజులకు 2 డబ్బాలు చాలును. డబ్బా 1-కి వెల రు. 2-8-0 లు ఖర్చులసహా 2 కోరినవారికి సచ్చిత్రమైన క్యాట్లాగు ఉచితముగ పంపబడును విలాసములు విడి ఆక్షరములతో వ్రాయుము.
అడ్రెసు:—మేనేజరు.
సరస్వతి వైద్యశాల,
మాముడూరు, కృష్ణాజిల్లా.

చిరునామా:—ఆంధ్ర పత్రికా కార్యాలయము. పోసుబాకు నెం. 919. మద్రాసు.

కలరాకు నిర్దోషధము

౧౦౦-కీ-౯౯-గుణము.

తప్పక యేదశలోనున్ననుగాని కలరాను కుదుర్చును
మూత్రమును ధారాళముగను ఉష్ణముగను స్థిరముగను
వ్రం చు ను.

ఇతరదుర్గుణముల రానివ్వదు.

కర్పూరాద్యరిష్టం - బు-౧ 0-12-0. మాత్రమే.
విషూచి సంజీవిని - మా-౧౨

ప్యాకింగు పోస్టేజి వేరు.

అధికముగా గోరువారు దగ్గిరరైలుస్టేషనును చేరువవలెను.

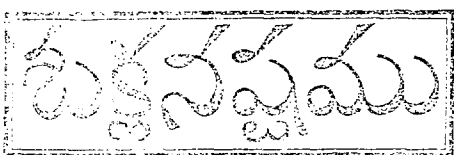
వైద్యరత్న పండిత డి. గోపాలాచార్యులు,

ఎ. వి. యస్. వి. యం. బి.

ఆయుర్వేదాశ్రమం,

జి. టి. మదరాస్.

పెలిగ్రాం అక్షసు
పండిట్, మదరాస్.

గుణమియనిచో

కాము తిరుగ నీయబడును.

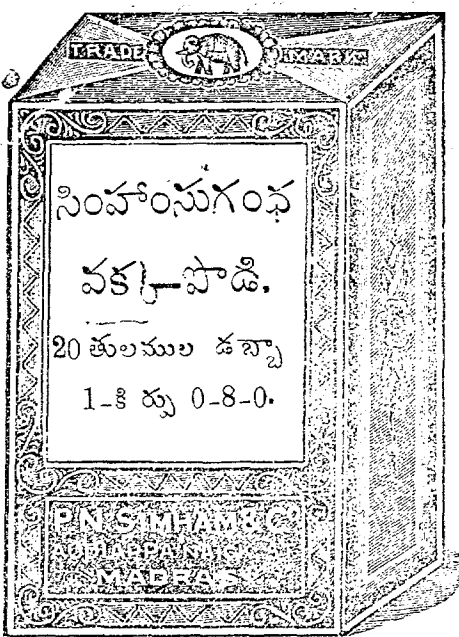
తలుగుల సీసాను. 2-0-0

మిగిలినవి కలవు.

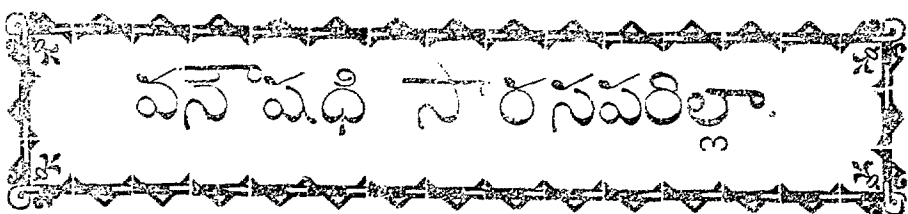
మిగిలినవి కలవు.

సర్ అండ్ కో,

మీసూరు, కృష్ణాజిల్లా.

పి. ఎఫ్. సింహం. అండు కంపెనీ,
26 ఆదియప్పనాయకవీధి, మద్రాసు.

వనోపధి సారసవరిల్లా.

ఇది దేహమునందుబుట్టు నెత్తురుగడ్డలను మరియు సకల చర్మరోగములను బాగుజేయును.
శిశువోట్లు, పాతవాయువువోట్లు, రసపట్టు, రక్తవికారమువలన గలిగిన అన్ని రోగములను దీనివలన
నయముగను. ఇది చర్మమునకు కాంతినిగలిగించును. నాడితంతువులకు శుష్కినిగలిగించును. నెత్తురును
శుద్ధిపఱచి వృద్ధిచేయును. దీనివలన శరీరమునకు బలము, ఆరోగ్యము కలుగును.
ఒక సీసామందును వాడిన తోడనే శరీరములో నొకవిధమైన మార్పు గనుపించును. రెండుసీసాలు
వాడిన తోడనే శరీరము బాగుపడును.
సీసా వెల రూ. 1.4-0.

డాక్టరు డి. బి. సావంత్. ౧౪౪, ఫనస్ వాడి, నం. ౨. బొంబాయి

Dr. D. B. SAVANT, No. 144 Fanaswadi, No. 2. Bombay.

లక్ష్మి.

బలవర్ధక బోధము.

మెదడులో పటుత్వము లేకుండుట, స్త్రీలు పెట్టిగా
యేడ్చుట, మలబద్ధము, నిస్సారత, నిర్వృణ్యము, కన్నెముకలో
నొప్పి, పాలిపోవుట, నపుంసకత్వము మొదలగు వానిని కుదిర్చి
శరీరమునకు బలమిచ్చును. ఇది దేహములో కండలను పెంచును.
నెత్తురుకు, మెదడుకు, రక్తనాళములకు విశేషము బలమొసగును.
మాడుబుడ్డు వాడవలసినది. మిగిలినవి నయముగను.
మీరు క్రొత్తమనుష్యుల బయనట్లు కనపడును.

లక్ష్మి మియంటియందు ప్రతిదినముడెటువలన బట్టును
సామగ్గ్యమును, తేజస్సును ప్రసాదించును. మంచి ఆరోగ్యము
మంచి దేహపటుత్వము యొందుటవలన గల జీవితేచ్ఛ నిది
యొసంగును బుడ్డి 1కి విలువ 2-4-0 మాడుబుడ్డు విలువ 6-4-0
లక్ష్మి టూనిక్ మాత్రము, 32 మాత్రముగల బుడ్డి 1-కి 2-0-0.
సోలు ఏకెంటుల హెబారు డ్రగ్ స్టోర్సు

నెం 106, మింట్ స్ట్రీటు, మదరాసు.

చక్కని సువాసనగల సెంటులను ప్రేమించువారు

ఆటోమోటార్ బహుళ (రిజిస్టర్డ్)

అనుప్రాగ్ధేయల కుట్టేకింపబడిన ఆత్మరహస్యగింపవలయును.

మనోహరమయినది, సువాసనగలది, చాలకాలము వాడన
యందునది, కొన్ని ఏర్పరచబడిన పుష్పములనుండి మాత్రమే
తయారు చేయబడినట్టిది. ఇందు మద్యసారము చేర్చబడ
లేదు. నీచేతిరుమాలు మీదగాని, కోటుమీదగాని కొన్ని
బొట్టును వేసికొనినయెడల సువాసనలతో గూడినపుష్పతోట
లోనే గూర్చునట్లుండును. ఈ ఆదర్శమైన సేయికముల
పుష్పములనుండి తీయబడిన ఆత్మర యొక్క సువాసనసుఖవిం
చుటకయి ఆటోమోటార్ బహుళ యివ్వమని మీదగ్గరినున్న
సాఫ్ట్ పరు నడుగవలయును వారితావున లేకని మాకుప్రా
యము. చిన్న బుడ్డి విలువ 0-8-0, మధ్యతరగతిబుడ్డి 0-12-0,
క్లిష్ట బుడ్డు ఆత్మరగల పెద్దయును బుడ్డి 2 0-0 ఈ ఆత్మరలో
మరగబెట్టబడి ఘుఘుఘు లాడుచుండు కార్డులు డబ్బు 1-కి
0-10-0. వి. పి. ఖర్చుకొనువారే భరించవలయును.

సోలు ఏకెంటులు-అంగ్లో ఇండియన్ డ్రగ్

కెమిక్ల కంపెనీ, 155 జామా మసీదు, బొంబాయి.

మదరాసు ఏకెంటు:— మెహత పురుషోత్తం మూల్

నెం 23, వై నాబజారు గోడ్డు, పునరు బజారు సమీపం మదరాసు.

సర్వజీవన్.

ధాతుపుష్టిమందు లన్నిటికీ నిల్లి.

ఇది సంజీవివంటి ఒక వనమాళిక. ఇది రోమన్ భూశి
కుల అతిరహస్యపు బోధము. దీనిప్రభావము కనుగొన
వలయునన్న రాత్రి సమయంలోపు సమయమున పుచ్చు
కొనిన కొన్ని నిమిషములలో దాని ప్రభావము కనపడును. నపుంస
కత్వము పోగొట్టుటకు యింతకుమించినది లేదు. జన్మోద్దియ
దుర్బినియోగముచేతను మూత్రద్వారంబులను సంభవించెడి
అనేకవ్యాధులను పోగొట్టుటలో రాజావంటిది. రక్తమును
శుభ్రపరచి నరములకు పటుత్వమును దేహమునకు బలమును
కాంతియు నిచ్చును. 20 నిమిషములకు మేహములను మొదలంట
నాళము చేయటంలో సంజీవివంటిది “సర్వజీవన్” ఇది
స్త్రీలు, పురుషులు, బాలురు వృద్ధులు అందరును సువర్ణ
గించవచ్చును. ఇది పుచ్చుకొనినయెడల వృద్ధాప్యము నశించి
మిగుల బలమును ఆయుర్వృద్ధియుకలుగును.

కల టిన్న 1-కి 2-0-0 పోస్టేజి ప్రత్యేకము

ప్రొఫెసర్ డి. యస్. నాయుడు,

(13-5-14) కలియంగభీమ

16 కృష్ణపు మొదలివీధి, తిరువల్లికే-1 మదరాసు

గ్లోబ్ కంపెనీవారి బొటన్ వ్రేలి ముద్రపెట్టెలు.

చాలా ప్రసిద్ధిగాంచినవి. వందల
వందల విక్రయము వెల పెట్టె 1-కి
రూ 1-4-0 పోస్టాభివృత్తి వేరు ప్రాంతమిది
నోట్లు మొదలగువాటిమీద నిశానిదార్ల
చే ప్రేమిముద్ర వేయుట సర్వత్ర అవలం
బించుచున్నాడు. వర్తకులు, డ్రగ్స్
యినాదార్లు మున్నగు వారికి మిగుల
ఉపయోగము.

గ్లోబ్ కంపెనీ, గుంటూరు.

పండ్ల పాడి.

డబ్బీ 1-కి వెల 0-2-0, 12-కి రూ. 1-2-0.

పంటినుష్టలకు దివ్యోపధము. సువాసనగలిగి

ఉండును. సర్వసామాన్యముగవాడుటకు దగిడును

అమృతాంజనము దీని పోర్టు బొంబాయి.

దినపత్రిక

ప్రతిదినము 10 పుటలు విషయముండును.
చందా సం॥ నకు రూ. 12-0-0.
6 మాసములకు రూ. 6-4-0.
3 మాసములకు రూ. 3-4-0.
1 మాసములకు రూ. 1-2-0.

వాతావరణస్థితి

1914 సం॥ సెప్టెంబరు నెల 29-వ తేదీ

ప్రదేశములు.	సెప్టెంబరు 29 నెల, ఆదిత్యుండు ఆంధ్రమున హయాంశము.	కడచిన 24 గంటలలో, నీడను ఉష్ణోగ్రత.		వర్షపాతము.		
		త. ఉ.	త. క.	కడచిన 24 గంటలలో	గత 7 రోజుల మొ. నీటికొలత.	
గోపాలపురము	29.8 9	88.8	78.1	...	51.92	80.71
వాలేరు	29.916	85.1	77.5	...	87.91	24.82
కాకినాడ	29.889	89.8	77.5	...	27.87	22.85
బందరు	29.834	91.8	77.2	...	27.48	24.82
గుంటూరు	...	91.0	75.1	0.70	22.81	...
నెల్లూరు	29.812	89.8	76.1	0.29	12.88	12.46
మద్రాసు	29.831	88.0	75.8	...	21.82	16.77
కడపూరు	29.818	91.8	75.6	0.38	27.68	16.88
నాగపట్టణము	29.821	90.5	76.1	0.05	12.98	12.57
కొలంబా	29.876	87.5	74.1	0.08	26.26	41.16
తిరువనంతపురము	29.865	87.0	76.8	...	44.68	40.76
కొచ్చికోట	29.851	87.8	76.2	...	82.15	87.92
కల్లికోట	29.857	86.8	75.1	...	95.24	99.18
గుంజూరు	29.859	84.1	78.8	...	184.44	115.26
బొంబాయి	29.861	85.9	77.5	...	80.90	68.51
హైదరాబాదు	29.793	86.8	71.8	0.08	89.78	26.12
అనంతపురము	...	87.0	78.1	...	18.56	13.54
బళ్లారి	29.828	90.7	72.8	0.60	12.10	12.49
కర్నూలు	29.852	88.5	78.4	...	24.69	21.08
కడప	29.818	82.6	72.8	2.08	20.00	20.66
తెంగుకూరు	29.805	82.5	68.8	...	21.28	23.58
కొడైకనామ	22.775	65.1	58.6	0.62	87.71	81.91
ఉడకమండలము	28.000	67.0	40.2	...	81.08	86.88
కోయంబట్టూరు	29.850	89.8	70.8	...	4.40	9.86
హొల్లూరు	29.811	90.5	78.2	...	20.58	25.92
నీలయ	22.851	68.0	75.0	...	21.01	26.48
తిరునావల్లి	22.816	97.9	74.0	0.82	29.95	15.42
పురుకోట	22.812	92.4	77.1	...	19.74	18.96
మదన	22.952	95.2	75.9	...	11.95	16.68
తిరునల్వేలి	0.58	1.65	6.70

రాజధానియందెల్లను వాయుభారము కృత్రిమముగా పెంచునట్లు నుత్తరమునం దీమార్పుచేయుటగాన వాయువ్యాసము సుముగా నున్నది. కర్నూటుకొన్నిచోట్ల తప్ప విగిరినచోట్ల మధ్యమోష్ణపరిమాణముగానున్నది. చెన్నై పరిస్థితునను, దత్తియదక్కనలొను, పగటిపూట వేడిమియైన రాత్రింబకలు కేడిమిపొచ్చు. మాన్యుగన్యున్యువ బొప్పలు విడి నీలములో నెన్న 1.25 అంగుళము మన వాయువు నిర్మలముగా నున్నది పడుచున్నది.

జి. నారాయణస్వామియ్యుడు.

వాతావరణస్థితి

మాన్యులసంగి.

ఒక క్రైస్తవస్థితి తగ్గవలెనని ఆరునెలలకు వెండిచేసికొనెను. వెండిమొక పుట్టుక నొక నాదాదుస్తులను వేసికొని నెట్టుదుండ నామె స్త్రీ పొదగుడుండ కనబడెను.

స్త్రీ: ఏమమాన్యులను పోయినారు.

స్త్రీ: కాదమ్మ, నా మొదటి భర్త పోయినాడు.

నూచకములగు బట్టలకు కట్టుకొనుటకు

బుట్ట లేకపోయినదిగాన నాకప్పుడు చేతిల

వచ్చునో అప్పుడు కట్టుకొనవలెనని నేను

కొంటిని. నేనిప్పుడు మరల వెండ్లాడిన నా

నామె డబ్బెచ్చుటచే నేనిప్పుడు నామె

అమెను నూచకములగు బట్టలను కట్ట

వచ్చుచున్నాను.

వృత్తాంతములు.

గుంటూరు హైస్కూలు విద్యార్థులు:—ఈనెల 18 వ తేదీని ఈపాఠశాల ప్రధానోపాధ్యాయులు తమ విద్యార్థులకు రాజమండ్రి, కాకినాడలకు దీసికో పోయి ఆక్కడి ముఖ్యస్థలములను, వింతలను జూపిన ఒకవిద్యార్థి వ్రాయుచున్నాడు.

కమ్యునిజంబసభ. బందరు, కాకినాడ, మదరాసు, నగ్నాపురం, గుంటూరు, తెనాలి, బెజవాడ, ఆమ్రోలూరు, కవుత్తవరములో చదువుకొను కమ్యునిస్టులకు 492 రూపాయలు వేతనములగు నిచ్చుటకు నిర్ణయించిరి. ఈ విద్యార్థులలో ప్రయుమనీ మొదలు ఎఫ్. ఏ కంటకు చదువు కొనవారు కలరు.

ఒక చిరుతపులి స్వేచ్ఛావిహారము:— మామట్టుపట్ల గ్రామమునందలి అడవిలోనొక చిరుతపులి పశువులను చంపుచు చాలవస్తువును, భయమును కలుగజేయుచున్నది. ఈ సమాచారము మామట్టుపట్లనున్న వెదకబోయిగారందరూ గారికి తెలిసినను వారెమియు సంబంధము కలుగజేసికొనుటలేదు. అనిరామాయపుట్టణమునండి యొకరు వ్రాయుచున్నారు.

శ్రీ కృష్ణవిలాసకృష్ణ దొడ్డిపట్ల:— ఈనెల 18 వ తేదీని శ్రీమాన్ కాండూరి తిరువెంగళాచార్యులు గారి యాధిపత్యము క్రిందజరిగిన సభలో కృష్ణవిలాసకృష్ణ అనుచేరనొక వార్తాపతనమందిరము స్థాపింపబడినది. దీనిని సభ్యులుగా నొకపుస్తక భాండాగారము కూడ స్థాపించుటకు నిశ్చయించబడెను. ఆది దీనికార్యదర్శిగారు వ్రాయుచున్నారు.

మార్కాపురమున కలరా:— ఈ గ్రామమున రెండు సంవత్సరములక్రిందట కలరావచ్చి మితిలేని వస్తువు కలుగజేసెను. ఇప్పుడుతిరిగి కలరా బయలుదేరినది. ఇదిచూచి చిచ్చిపోయిరి. కొందఱు గ్రామమునండి వెళ్ళిపోయిరి. నర్మల్యులకుపోయిన యువోగ్యులకు పోయినచోట నే యుండిరి. మనసుకొన్నవారు 14 రోజులకంటకు మూసివేసిరి.

కోటకలో కలరా:— మా గ్రామమున కలరా ప్రవేశించి 60 మందికంటకు చిచ్చిపోయినారు. గణముపూనిన స్త్రీలు కొందఱు తమకు జరిచియు కావలయునని, గుట్టిగొప్పుములు కట్టవలయునని చెప్పుచున్నారు. అప్పుడాని నీలుకట్టి చివర రోజున 70 మేకలు 1000 కొప్పువంటి ఒకపుట్టుకు బియ్యము వండ్లిముపోసిరి. ఇంకచేసిననుకలరా వదలలేదు.

ఆంధ్రదేశ భాండాగారసభ:—ఈనెల 18, 14 తేదీల యందు కడపయందు జరిగిన జిల్లాసభకు ఆంధ్రదేశ గ్రంథ భాండాగారసంఘపక్షమున రాయబోలు సుబ్బారావుగారును, అయ్యంకి శే. కవిచమణయ్యగారును హాజరున్నారు. జిల్లా గౌరవములను

రాజమండ్రి తాలూకాలోని వారికొక విన్నపము:— రాజమండ్రి తాలూకా క్రొత్తపేట యూనియనులో చేరిన వాడపాలెము గ్రామము బ్యాంకుకనాలు ఒడ్డుననున్నది. ఇచ్చటనుండి ఆటు ఫర్లించుల కూముడ గల క్రొత్తపేట గ్రామమునకు సుమారు 14 సంవత్సరముల క్రిందట నొక మట్టి గోడ్డు వేయించిరి. అప్పుడనుండి క్రొత్తపేట మేజరు యూనియన్ వారి స్వాధీనములోనున్నది. ఈ గోడ్డును గాట సారులు పడు కట్టుములకు మితిలేకు. అందుకలన దీనిని తాలూకాలోని వాని స్వాధీనము చేయబడినది. ఇప్పుడేకైదు సంవత్సరములు గడిచినవి. ఎన్ని అడ్డెలు వెట్టికొను దీనిని వోరు వారు బాగుచేయించి యుండలేదు. ఇప్పుడైనను దీనిని మమ్ముకు చేయించి ప్రజలకైపుములు నివారించ వేడుచున్నాము. అని వాడపాలెము నండి యొకరు మాకు వ్రాయుచున్నారు.

నెల్లూరు తాలూకాలోని వారికొక విన్నపము:—నెల్లూరు నండి కొడూరు గ్రామము కంటకు నొకకోడ్డుకలదు. ఈకోడ్డు 12 మైలుమంచి ఒంకింగుమాను కాలునకు సుమారు 1 1/2 మైళ్ల దూరము చీలుర సా యొకటి వేసియున్నాడు. ఏకాళముచేరినోయిది మరమ్మికులేక కిలమైయున్నది. ఈకాలుకలేవుకు సుమారు ఆఱుపిను మైళ్లదూరమునందలి గ్రామములనుండి ధాన్యముబండ్లు మున్నగునవి వచ్చుచుండును. గోడ్డు సరిగా లేనందున తరుచు బండ్లుపడిపోవుచుండును. ఇక మృత లయన నీరునిలచి యీవాడినిపోవు మన మృత్యు బండ్లుకట్ట చేపుకొలు లేదు. తూములు పడిపోయినవి. తాలూకాలోని వారి కెన్ని విభాషనములు పంపుకొనినను మాట్లాడదు. ఇప్పుడైనను దీనిని మరమ్మికు చేయించవలయునని మీ పత్రికముమున వేడుకొనుచున్నాము.

బొమ్మిడిపంటలు:—ఈపొమ్మిడి, నెంట్లపాడ వరు కాలో చేరిన గ్రామములలోనొకచిన్న గ్రామము. ఈ గ్రామములోని ప్రజలందఱుకట్ట వీడవారు. ఇచ్చటపలపు నాగుబడికాని మొకసాగు లేదు. ప్రధములలో పలపు నాగుకునీళ్లు సమృద్ధిగా అందక పోయినను తరువాతి వరుసనెడ కట్ట మలకలం నీరువచ్చుచిగా అంది పునర్వసు కాన్యంతమునకు నాగుబడి అయినది. ఈసంవత్సరము కొంచెముమదురుగా నాగుబడి అయినదిగా, పంటలు బాగుగా పండించునగుదామని గుర్తింపగా వెల్లుకొని యున్నాము. అట్టి మాయానిరా కలద్యోక్తులుగా ఆనంద సంవత్సర మాహాత్మ్యమోలేక మామృతమో కాల వైపరీత్యమురానున్నది. మా గ్రామపల్లపు నాగుబడి అయినది మెదల యీగోడవకు సుమారుమాడు మాసములనుంచి ఒకచేధారగా ప్రతిరోజు వర్షముకుంయుచున్నది. వింతలు యావత్తు గిడ సువార యదుగుబాదుగులేక పండవారయియున్నది. తేలిగాడిచ్చిన చేలమాటచెప్ప నక్కరలేదు. ఎకరమునకు పుట్టెడుధాన్యము పండునేమోయనిమేము సంతోషపడితిమిగాని యేడుమయినను పండునోలేదోయని దిగులుపడుచున్నాము. అనియొకరు వ్రాయుచున్నారు.

యధము. నరకులవెలు:—వికోపాసం గ్రామము సందర్భమున ననేకములగు వస్తువుల వెలులు హెచ్చుచున్నది. యధముకో సంబంధముగల దేశములనుండి యీదేశమునకు వచ్చు వస్తువులయొక్కయు, రణరంగమునం దుపయోగమున కవసరముగు వస్తువులయొక్కయు, వెలులు క్రమక్రమముగా హెచ్చుచున్నవి. ఈయధ మెంత యెక్కువకాలము జూచినో అంతయెక్కువగా వెలులు హెచ్చునేమోయని భయపడవలసి యున్నది. కానినీములు—సి కాని హెచ్చునీయు. యింతవరకు

దూరమున గల కనకోడు పోస్టులో చేర్చిరి. అప్పటినుండియు టిపాకు వచ్చిన రోజున కొన్నియు, మరుసటిరోజున కొన్నియు ఆందుచు మామ మిక్కిలి యిబ్బందిగా నున్నది. ఆగష్టు 24 తేదీనుండి 30వ తేదీ వరకు నుత్తరములుగాని పత్రికలుగాని ఏవియు ఆందలేదు. పోస్టు జవాను మొదలే రానేలేదు. ఇందుకు కారణము కనకోడు ప్రాంచి పోస్టు హస్తగతమైన పోస్టల్ సంబంధమున్న సేరమువచ్చినందున ఆర్డర్లు టిపాకు ఆందలేదు. కాబట్టి మా గ్రామమున కొక మైళ్ళలోనున్న మలికపురము ప్రాంతాక్షసులుగాని, రెండు మైళ్ళదూరములోనున్న అంతరేదే పాలెం ప్రాంతాక్షసులుగాని మా గ్రామము చేర్చి యేరోజున టిపాకువచ్చిన యుత్తరములు, పత్రికలు వగయిరా అరొజున సరిగా ఆందులాగున కేసి మాపాధలు నివారణ చేయించ గలందులకు మా పోస్టల్ హావరంపెండెంటు దొర వారిని మిక్కిలి ప్రార్థించుచున్నాము. అని యొకరు మోరి నంది వ్రాయుచున్నారు.

గోదావరి వరదులు:— పోలవరం లంకనుండి ఒకరిట్లు వ్రాయుచున్నారు:— మా గ్రామములు కడచిన జూలై నెలలో మొదటి పంటకురి, మొదలగు సస్యములు వెడచల్లబడి మొలక రెత్తు సమయములో ఆశోకాఖరుననే మరమల్ల గోదావరియేటి గట్టునకు 1900 సం॥లో పడిన గండి గుండ్ల వడదనీరు ప్రవహించి గ్రామసాగుబడి భూములన్నియు మంచి నేసినది. సదరు గండి క్రమముగా వికాలమైనదగుట చేతను, నీటిపట్టు కంటే లోతుగా నుండుటచేతను గోదావరి పోటుపాటు నీ రెప్పటికప్పుడు ప్రవహించి మా సాగుబడి పొలములన్నియు మంచి నేయబడుచుండెను. ఇటులండ నీ నెల 14 వ తేదీన సదరు గండిగుండ్ల విశేషమైన వరదనీరు ప్రవహించి 18 వ తేదీవఱకు యావత్ ప్రదేశము నీటివలన మునిగి యున్నది. మిక్కిలి మెలకగానున్న 1-2 వీధులలో మాత్రము మాపశువులను కాపాడుకొనుచు మేమపరిమితమైన యిక్కటలనొందుచున్నాము. ఈ సందర్భము తొలకిరి మొదలు నేటివఱకడ రెగతుండ ప్రవహించుచు వరదలవలన మా సాగుబడి సస్యములు పూర్వముగా నీటిముంపుచే నష్టమైనందున, మా సాగుబడి సస్యములు వెంటనే తనిఖీచేయించి యీ సందర్భము వన్నములు ముగిసిన తర్వాత మే గండిపూడ్చించెదరని నమ్ముచున్నాము.

ప్రేమానుబంధము.

ప్రథమ ప్రకరణము.

కొన్ని సంవత్సరములకు, బూర్వము వాణిజ్యమున బ్రఖ్యాతికెక్కిన నొక పురవరంబున నొక సుత్రాత్రియకుటుంబమున కథికుండై, మనుజునింహుడను పురుషశ్రేష్ఠుడగుండెడి వాడు. మార్గశ్రేష్ఠుడైనను ప్రసరించుట కవకాశములేని విషయమొకప్పుడు. మాపులకింపు గొల్పుచు పీఠరం బొకయందను, సకలజీవరాసులతో నలరారు సముద్రమొకవైపునను, గర్భియాపురము సకలైశ్వర్యములకు నాలవాలమై యొప్పారుచుండెను.

మనుజునింహుడు, తన చిన్నతనమున నాయూర్వదనతో వైశ్వర్యమున దులయగు నొకరాచకన్యయై మోహంబు జనింప నామెను వివాహమాడుటకై తండ్రియను జ్ఞనదుగుటయు నేకాకణమునో యాతండు మనుజునింహుని ద్రోచివైచి, తన కిదర సంతానములేమిచే తనకంటెనే యున్న తన మేనల్లన కామెను బరిణయముగావించి, పానీల్లరిక ముంచుకొనుటయు తటస్థమాయెను. చివరకు పైతము నొక

విమలయు తనపుత్రునకు సాగరుండను నామందిడి, యతావీ నందంబున గాలంబు బుచ్చుచుండెను.

ఇట్లు పెరుగుచున్న ధనకోటిసాగరుల కిద్వరకును, నడవ్వంబులు ప్రాప్తించుకాలమునకు, మనుజునింహున కఖిల లక్షణసౌభాగ్యవతి యగు నొకకూతు రద్భవించెను. ఆమెకుఁ దార యని నామకేయందిడి, మనుజునింహుడు తన కవసాన కాలము ప్రాప్తించుచున్నదను భయంబున, విమలతో నాలోచించి, వారియ్యును చెరి యొకపీఠున వ్రాసిరి. చిన్నవాడు తమకు వైవశ్యమున దెగినబంధ మిశీలమైనను స్థిరముగ నిల్పునను నుద్దేశ్యముతో, తారయు, సాగరుండను, యెండోరుల వివాహమాడినగాని, తమతమ వైశ్వర్యములు తమకు నిజవనని, వ్రాసి, కొలఁదికాలములో నిర్వహించు బరలోక ప్రాప్తి నందిరి. తారయు, దగువారలపోషణలో పెరుగుచు, కాలము బుచ్చుచుండెను.

సాగరుండ తనపితరులు గతించినారను విచారమును సరకుగొనక దేశభాషలయందు తగు పాండిత్యమును సంపాదించెను. వీనికి పీఠవాయించుటయందలి నిపుణతగలదు. వాడును వచ్చినకొలఁదియు, వాని రూపరేఖ లత్యామోదకరము లగుచుండె. కాని, వానికి ప్రకృతియొక గొప్పలోటు మాత్రమంచి నది. వాని ఎడమపాద మించుక కురుచయ్యెయ్యెండెను. అందుచేత నే, తన ఈడువాడైనను ధనకోటి మిగుల బలవంతుడగుచుండెనని, వానికియుక ఈస్వల్పహుండెను. ఐనను, ధనకోటి యందు నెలపుతేసికొనియున్న భీరత్వమునకు సోదరుడాతనిఁ బలుసారులు మెచ్చుకొనుచుండెడివాడు. చిన్నతనమున నుండి యు, ఇయ్యరును గలసి యాడుకొనుచుండెడి వాడే.

ఇవిధంబుగ నందరందఱును యథాస్థలములయందు బెరుగుచు కాలమును బుచ్చుచుండిరి. తారకు పండ్లండెండ్లు ప్రాప్తించెను. తఱచుగా నామె తనప్రాయముగల యువకులతో నాడుకొనుచు, యుద్వానవనమున సాయంత్రములయందు గాలము బుచ్చుచుండెడిది. సాగరునకు పదునెనిండెండ్లు ప్రాప్తించి, పీఠసంగతి సాతఁ డెఱింగియుండెను. కాన, యా సౌందర్యరాసి తన కబ్బువన కుతూహలముతో నాతడు వెన్నెలరాత్రులయందు తన యుద్వానవనమున వేదికలవై విశ్రమించి, ఇంపుగా వీణ వాయించుచుండెడివాడు. ధనకోటియు, తనకులమున కనుకూలముగ వల్లవల్లయందు బేరుకెక్కి, యను దినమున నలయు తెడ్డాలను కైకొని, వార్ధివైఖోయి, చేపల నకుంతితవైఖరి బట్టుకొని, ప్రార్థింతయుండెన, తీరంబున నిసుక తిన్నెలవై గూరుచుండి, మేతగ్రంథములను బఠింపుచు, స్వయం కృషిచేతనే విద్య నేర్పుచుండెడివాడు. తనవృత్తికిని, కులమునకును కడు ననుచితముగోరిక వానిహృదయము నాక్రమించుకొనియుండెను. ఎట్లైనను తారను తానే వివాహమాడవలెనని యాతఁ డాలోచించు చుండెను. తారకితని కేరైనను తెలియదుకదా! ప్రేమానుబంధ మెట్లమరునో యూహింపశక్యము కాకున్నది. వయసునుమించినట్టి బలవంతుడును, సర్వగుణ సమన్వితుడును, అమానదూపరేఖా విగాఢుడగు శ. తియ వంశమాడామణి క.

రణ జరిగింపబూని మారప్పగౌడనును సాక్షిగ విచారింపగా వాడు తారమాయగ సాక్ష్యము చెప్పెను. అందువీడ, వీడే వాంతకు డని మేజస్ట్రేటుగారికి సందేహము కలిగెను. విచారింపగా నాసందేహము స్థిరమాయెను. కోయంబత్తూరు సెషెన్స్ విచారణలో జడ్జిగారు ముద్దాయికి ఊరికిత విధించిరి. హైకోర్టు రెఫరెక్సు విచారణలో ఓబ్బళ్ళిట్లు గారికిని, తయార్జి గారికిని అభిప్రాయభేద మేర్పడెను. అందువీడ దానిని పరిష్కరించుటకు మరియొక జడ్జిగారు నియమింపబడిరి.

భర్త భార్యను చంపుట.

[న్యాయమూర్తులు ఓబ్బళ్ళిట్లు, తయార్జిగారు]

మచిలీపట్టణ ప్రాంతమున కనుపర్తి ముబ్బయ్య యను నాతడు తనశ్రేష్ఠభార్యను చావమొత్తగా, దెబ్బలకు ఫలముగ ఆభార్య మృతిజేందెను. అధికారులు పరమిదాన వారెచ్చిరి. హత్య నేరము స్థిరపడలేదుగాని, మోటులేనముగను, అపరిమితముగను కొట్టిన నేరముమాత్రము స్థిరమాయెను. మచిలీపట్టణ మందలి సెషెన్స్ జడ్జిగారు ముద్దాయికి ఆట నెలలు కఠినఖయదు విధించిరి. హైకోర్టు అప్పీలులో న్యాయమూర్తు లాక్షితు రద్దుచేసిరి.

పోలీసు కోర్టులు.

జూరిటపుక.

పోర్టుట్రస్టు డిపార్టుమెంటు ఉపయోగాగ్గ మియ్యబడిన మణిల్లాత్రాళ్ళుకొన్ని దొంగిలించబడినవి. అధికారులు పోలీసు వారికి తెలియచేయగా, వారు వెతక నారంభించిరి. జూరిటపుకలో వీరాస్వామిశెట్టియను నొకవ గ్రకునివద్ద రెండువందల రూపాయలు విలువగల యాభిరూపములను దొంగిలించి యడుగగా నాతడు తృప్తికెక్కుచు జైలు బిళ్ళలేక పోయెను. దొంగసోత్తును కొనుక్కొనినవంల కాతడు చార్జి చేయబడెను. మేజస్ట్రేటు గారు ఆశెట్టికి, వందరూపాయలు జరిమానా చెల్లించనిచో మూడువారములు కఠినశిక్ష విధించిరి.

తండయాల్సేటలో భూలోకమూర్తి అను నామయొకతె గలదు. ఈశ్రీయొక్క భర్త మాలిపనిచేసి జీవనమునకు సంపాదించువాడు. వీరికి పెరుమాళ్ అను 11 వంశత్సరముల పిల్లవాడొకడు గలడు. ఈపిల్లవా డిటీవల ఒకనాడు పాఠములు చదువక, గోలిగుండ్లూడుచుండగా, తల్లి చూచి, వీనిని యింటి లోనికి లాగుకొనిపోయి కుడిచేతికి తిట్టినట్టి పట్టి నానెపోసి తడిపి నిప్పుంటించెను. పిల్లవాడు కేకలువేయగా, యిరుగుపొరుగువారువచ్చి, మంటల నార్పిరి; పిల్లవానిని రక్షించిరి. పిల్లవాని తేమమును గోరినను, చురుదేశ్యముతో కాకున్నను, తెలివి లేక వైతరున మోటుగ ప్రవర్తించిన ఆశ్రీకి మేజస్ట్రేటు గారు 15 రూపాయలు జరిమానా విధించిరి.

కలకత్తా పోలీసు కోర్టు.

నార్మక్ గారి పేర పంపబడిన యుత్తరమును అడ్డగించి చుట:— వాన్స్ పోల్ అను కన్యయొకతె నార్మక్ గారి యుత్తరమును వ్రాసెను. దానిని కలకత్తా హైకోర్టులో లి కిచ్చునిమిత్తము చ.లారిమియాయను కూలివాడు పంపెడగా, కాళి కిశోరబసర్జీయను నొకడు, తాను "కె" నని బొరికి, యాబాబును తాను వారి యుచ్చుకొనెను. అట్లు పుచ్చుకొని పురిదగా, కూలివాడే సందేహము బసర్జీ వెంటనే వెళ్ళెను; వాడు ఉత్తమము; పోలీసుసహాయమునకై బిగ్గరగ డి. హెడ్ కాకాస్టేబిలు వచ్చి బసర్జీని పుచ్చుకొనెను. మిమ్ములు, బాబు నార్మక్ గారి కయ్యబడెను. ఆబా తనకుచేరియుండనియెడల వాక్ స్పృహ (కన్య)కు చాల రము కలిగియుండునను నిత్యాది విషయములను నార్మక్ గారు, తనక ల్యావశ్యముగ గావలసిన సమాచారము తెలియండునని యాకన్యయు సాక్షిచెప్పిరి. మేజస్ట్రేటు బసర్జీకి రెండునెలలు కఠినఖయదు విధించిరి.

జగ్గును కంపెనీలు.

చీనాదేశపు మాత్రము.

గాను సెప్టెంబరు 27-న ప్రైయిట్టు సెటిల్ మెంట్ గు కంపెనీ కంద టిగర్ పుగలలో పనిచేయు గారు లక్షమంది చీనాదేశపుమాత్రము ప్రైయిట్టు గు చీనాదేశమునకు వీరియిండ్లకు బంపివేయు

వృత్తాంత లెఖలు.

తాళ్ల పూడి వార్తలు.

(ఒకవిలేఖకుని యొద్దనుండి)

తాళ్లపూడి, సెప్టెంబరు 21:— ఈ గ్రామములో రెండు నెలలు వృక్షములుకురిసి నేటివరకుతగ్గి పయిర్లనప్రయత్నమునట్లు కనుపడుచున్నది. నీరికిచేరిన వేగశ్వరపురంలో నీరుపోవు మాన్యులేక గ్రామమంతయు జలమైపోయినది.

వార్తాపతనాలయము

ఇక్కడ పతనాలయములో సుమారు వందపు స్త్రీకములు తెలుగుని కలవు. 5 తెలుగుపత్రికలును, 2 ఇంగ్లీషు పత్రికలును వచ్చుచున్నవి. కార్యదర్శి రాజభక్తినిగూరించి 10 తేదీని యొక సభ జరిపి యుపన్యాసించిరి.

భగ్యవక్తము

కల్లూరి రామభద్ర చయనలుగారు ప్రశోభముగాగ్గము పరచే శక్తులను వంటసానుగిని సప్లయిచేయుచున్నారు. భర్తాత్ములయినవారు, కొందరైనను భోజనవసతిని గలగజేయుట యుక్తము.

సందిగామ వార్తలు.

(స్వకీయవిలేఖకుని యొద్దనుండి).

తోళ్లవర్తకము

సందిగామ సెప్టెంబరు 25:— సందిగామ మెజిస్ట్రేట్ తాలూకాలో నొకటి. ఇక్కడ పండు వస్తువులలో ముఖ్యమైనవి ఆముదాలు ప్రత్తియని చెప్పవచ్చును. తోళ్లవర్తకమును విరివిగ జలుగును. చాలవొట్టి పచ్చి తోళ్లను గొని వాని నెగుమతి చేయుచు వర్తకముచేయు వారుకలరు. వీరు ముఖ్యముగా యుద్ధవర్షలను గమనింపుచున్నారు. ఈ చేతమున వరదలువచ్చి ఎంతవత్సము గావించినను వినుమంతయు శ్రద్ధలేని వీరు తమతోళ్లు వర్తకము నిలచి పోవుటచే నాతురతపడుచున్నారు. దాదాపుగ నొకలక్షరూపాయల విలువగల తోళ్లు ఈ తాలూకాలో ములుగుచున్నవి.

ఎమ్మడెక్ యుద్ధనాన.

చెన్నపురివారి ఎండెను గుడ్డను గాత్తునను వార జనసామాన్యమునంతయు నుడ్రులజేసినది. నిన్నటి కేసున తయు నేమాలజాచినను చెన్నపట్టణపు యుద్ధసమాజముల గూర్చి యడుగువారును, నదొనిగూర్చి చిత్రవిచిత్ర కీర్తుల వర్ణించువారును గానించిరి.

ఒంగోలు వార్తలు.

(ఒకవిలేఖకుని యొద్దనుండి.)

కాలపాతము.

ఒంగోలు సెప్టెంబరు 26:— మూడు రోజులవరకును, ఎండలు తక్కువగ నుండలేదు. రెండురోజులనుంచి కొంచెము వర్షముకురియుచున్నది. రస్తాలు, మంచివిగానందున, బురదతో నిండియున్నవనిన, సందుగొందుల గతి యేమనవలయును.

సంకలెత్తరు.

రాయచోరగారు, నెలపుమీదనున్నందున, రాయయ్య పంతులుగా కీడివిజ్ఞా ఛార్జిపుచ్చుకొనిరి. కొలదికాలముననే దొరగారు రాగలరు. పంతులుగారుకూడను, మున్నొకప్పు డీపురమున తహసీలుదారుగానుండి, పేరు వడసి న వారై యున్నారు.

పాతకాలలు.

ఆటవ తరగతి వరకుగల మిమకపాతకాల, నిన్నటిదినము, ఒంటిగంటకు మూయబడినది. అట్టోబరునెల్ల కివ తేదీ మంగళవారము, తెజనబడును. మిగత పాతకాలలు గూడ మూయబడినవి. ఇప్పురభాగ్య మేమోగాని, 5, 6 సంవత్సరములనుండి, పాతకాలలయందును, విద్యాభివృద్ధియందును, వన్నె కెక్కుచున్నది.

సమాజములు.

కొద్దికాలముక్రిందట స్థాపించబడిన జన్యవల సమాజమువారి పదియవ సమావేశము, గత బుధవారమునాడు, మార్తినదొరగారి యాధిపత్యముక్రింద, జరగెను.

రేవాలేవార్తలు.

(మౌలీఖకుని యొద్దనుండి)

అతివర్షములు.

తెనాలి సెప్టెంబరు 24:— ఇప్పటికి నెలదినములనుంచి వర్షము కురియుచు నేనుంటేను. వరదలవలన నతికష్టములపాలైన యీ ప్రాంతమందలి జనులకు, మూలినే నక్కడైనతాటి కాయ

పడినట్లు యీవర్షములవలన కష్టములు పొచ్చుచున్నవి. వరదలనుండి తప్పించుకొనిన వైద్యునియును మురిపోవుచున్నది. నిన్నటి సాయంత్రము 4-20 గంటలనుంచి రాత్రి 7 గంటల వరకును కురిసిన వర్ష మింతింతయని చెప్ప నలవికాదు. ఆకాశమునకు జల్లిపడెనాయననట్లు కుంభపాతకము కురిసింది. 4 దుమ్ములు కురిసినదనుచున్నారు. ఆవర్షపు నీరింకను రోడ్ల వెంట బ్రవహించుచున్నది. త్రామచేత యెదురుచూచుచున్నదని ప్రజలు భీతినించుచున్నారు.

వరదలు.

కృష్ణవరదలు తగ్గిపోయినయెడలకొని కురియుచున్న అతివృష్టులవలన మరల గృష్ణవరదలు వచ్చునని జనులు భయాతులగుచున్నారు. నిన్నటిదిన మానకట్టవీధి (తెజవాడయెద్ద) 12 అడుగులవైన నీరున్నట్లు చెప్పకొనుచున్నారు. డి. పి. డబ్లియువా రిప్పుడైనను తగు శ్రద్ధవహించి కృష్ణకరకట్టకు, కాలువలకట్టలను, హెడ్డుస్థానముల వద్ద రాలను తగు జాగ్రత్తో రక్షించెదరని నమ్ముచున్నాము.

డిప్యూటీకలెక్టరు.

మాడిప్యూటీకలెక్టరుగారగు రావు సాహెబు సి. భక్తవత్సలులకు నాయడుగా రిక్టేబరునెల 10వ తేదీనుండి పింఛ్ ఫుచ్చుకొనెదరు. ఇపుడు గుంటూరులో ట్రెజరీ డిప్యూటీకలెక్టరుగారుగా నున్న యన్. వి. నరసింహాచార్యులుగారు వీరి స్థానే డిప్యూటీకలెక్టరుగా నియమింపబడిరి. శ్రీ ఆచార్యుల వారు కడపనుగల్గియును, కాంతాదిగుణసంపన్నులనియును, చేరొందినారు. వీరిచటికివచ్చెదరని విని జనులు సంతోషంతరంగు లగుచున్నారు.

శ్రీ నాయుడుగారు గతసంవత్సరములోనే పింఛ్ ఫుచ్చుకొనవలసియున్న నొకసంవత్సర మధికముగా నుద్యోగములోనుంచిరి. వీరికింక నీయుద్యోగము చెయ్యవలెనను నాశవదలలేదట. ఇంకొకసంవత్సర ముంచుటకై ప్రయత్నించినట్లు, కాని దొరతనమువారంగీకరించలేదు.

తాలూకాబోర్డు.

మా తాలూకాబోర్డున కొకవైపు ప్రెసిడెంటును క్రొత్తగా నేర్పాటుచేయుచున్నారు. తాలూకాబోర్డు మెంబర్లు తమలోనొకరి నీవదలి కెన్నకొనవలసియున్నది. రాజగోపాల 3 వ తేదీన యిక్కడనున్ను. బుధవారమున కలెక్టరు సంగమేశ్వర రావుపంతులుగారును, తొనుగుంట రామస్వామి శ్రేష్ఠిగారును, విశేష ప్రయత్నములజేయుచున్నారు. ఇందులో మొదటివారు విశేష అనుభవజ్ఞులు; రెండవవారు విద్యాధికులు; ఇద్దరునుష్టిదత్త.

ఈ సంవత్సరం వరదలమూలమున తెనాలి రేవలెతాలూకాలోని రోడ్లన్నియును చెడిపోయినవి; వీరిని మరమ్మతు చేయించుటకు మా తాలూకాబోర్డులో ద్రవ్యముగలదు. జిల్లాబోర్డువారి రోడ్డుపైతము చాల చెడియున్నది, కాబట్టి యీ రోడ్డువరకును నిమిత్తముకావలసి ద్రవ్యమును దొరతనమువారి నడిగిపుచ్చుకొని మాతాలూకాబోర్డు ప్రెసిడెంటుగారును, జిల్లాబోర్డు ప్రెసిడెంటుగారును రోడ్డును మరమ్మతు చేయించెదరని నమ్ముచున్నాము. లేనియెడల ప్రజలయిబ్బందుల మేరయుండదు.

జూబులు.

I

తాలూకాబోర్డు యెల్లెక్షనులు.

ఆయా.

తాలూకాబోర్డు యెల్లెక్షనులన్నియును ప్రయోగించి, వోట్లను సులభముగ దొరకునటుల చేయుటనుగూరించి కడచిన ఏడాదినుండి గోదావరి జిల్లాసంఘమువారు గవర్న మెంటు వారితోను, గోదావరిజిల్లా కలెక్టరుగారితో నుత్తరప్రత్యుత్తరములు జరుపుచుండిరి. ఆయాన్ని తెనుగున దొరకపోవుట చేత వోట్లకు కార్యకర్తము చెబుటకు కడు కష్టముగనుండెను. గానిని గ్రహింపవలెనను కుతూహలము వోట్లకున్నను, వారెవరిని యింగ్లీషుభాషలో నిబంధన లుండుటవలన, దరఖాస్తువారులు చెప్పినమాటల యధార్థమును వారు పూర్వముగ నమ్ముకాలకుండిరి. కార్యవాదులయిన దరఖాస్తుదారులును, వారిపక్షమువారును తమ కనుమాలనుగట్లు అర్థముచెప్పి వోట్లను సంకల్ప నిమగ్నుల గావించజాలించుండిరి. ఈ సంవత్సరారంభమునందు గోదావరిజిల్లా సంఘమువారి కోరిక చొప్పున నవరించి ప్రయంపబడిన యింగ్లీషు ఎల్లెక్షనురూపుకు సరియైన తెలుగురూపుకూడ యీనెల జిల్లా గెజిటులలో చందాదారుల కంపడినవి. వీనిని గ్రామములలోనివారు భద్ర

పరుచుకొని జాగ్రత్తోచదివి, యెల్లెక్ష విధానమును గ్రహించవలెను. వీనికి ధరను నిర్ణయించి కలెక్టరుకచ్చేలోను తాలూకా కచ్చేరులలోను విక్రయించుటనుగూరించి కలెక్టరుగారిని కోరుదుము. కావున స్థానికపరిపాలనాభిమానులగు వారందఱు నీ రూపురూతులను సంపాదించుకొని, ఒరుల ప్రాశ్నయములేకుండ తాముగ్రహించి, తమ బుద్ధినుసారముగ నడుచుకొన ప్రయత్నింపవలెను.

దగ్గిరాల సూర్యప్రకాశరావు.

కాకినాడ తాలూకాబోర్డు వోటరు.

II

ప్రాయశ్చిత్తము—ఆంధ్రవిద్యాధులు.

ఆయా.

ఈనెల 23 వ తేదీ ఆంధ్రపత్రికయందు ప్రయంపబడిన వెలగపూడి సుబ్బారావుగారి లేఖనుచదిలిని. నేను ప్రాయశ్చిత్తము చేయించుకొంటిని వారుప్రాసిరి. జరిగినసంగతుల నిక్కడప్రాసెదను. వాని ఆధారమువీధి నేను చేయించుకొనినది లేనిది చదువరులే ఊహింపగలరు. నేను నూలై 19 వ తేదీన తెజవాడచేరిని. ఇల్లుచేరిన ఆరగంటకొ గంటన్నరకొ మాతల్లిగారు కృష్ణస్వామి చేయుచున్నరమ్మని. ఎందుకని నేను ప్రశ్నించితిని. అందుకామె ఊరకయే స్నానమునకు వెళ్లదమనిచెప్పెను. నాకు ప్రాయశ్చిత్తము చేయించదలచినయెడల గాని, చేయించినగాని స్నానమునకురానని స్పష్టముగామాతల్లిగారితోచెప్పితిని. అందుకమాతల్లిగారు సరే! అటువంటి పనివీచరుగద. కావున రావలసినదనిరి. తల్లిగారిమాట తీసికేతు నిష్ఠులైక వెళ్లితిని. కృష్ణానదిలో మామూలుగా కివ రాత్రికి మహాలయామావాస్యకు ప్రావణపూర్ణిమకు స్నానము చేయు లాగుననే చేసితిని. అనంతరము, ఆంగ్లదేశమందునా యజ్ఞోపవీతము తెగిపోయినందున క్రొత్తదియొకటి వైచుకొంటిని. ఇటులచేయుట ప్రాయశ్చిత్తమగునో కాదో నాకు తెలియదు.

నేనువచ్చిన కొన్నిదినములకు తెజవాడలో ఉన్నవలక్ష్మీనారాయణగారిని కలిసికొనుట తటస్థించినది. నీవు ప్రాయశ్చిత్తము చేసికొంటివాయని నన్నవారడిగిరి. చేసికొనలేకపోయితిని. వెలగపూడి సుబ్బారావుగారు నీవు ప్రాయశ్చిత్తము చేయించుకొనినట్లు చెప్పిరిని లక్ష్మీనారాయణగారందుచె చెప్పిరి. ఏమిటి? ఆశ్చర్యముగా నున్నది ఏమి చేసితిని ఇంకొకపర్యాయము అడిగితిని. అందువారి నీవు ఏమిచేసితివో నాకు తెలియదు. నాకు సుబ్బారావుగారు వైవిధ్యముగా చెప్పిరిని యనిరి. ఆసమయమున వైచిదివిన కథయంతయువారితోచెప్పి నేనటుల చేసినచో నది ప్రాయశ్చిత్త కర్మయగునాయని కూడ నడిగితిని. వారు ఏదియు ఖండితాభిప్రాయము నియ్యక మిష్టకుండి. ఇదంతయు జరుగుచున్నప్పుడు గోపరాజు బ్రహ్మచంద్రులుగారు, అయ్యొకి వేంకట గుణయ్యగారును వినుచుండిరి. ఇక వెలగపూడి కృష్ణమూర్తి గారి విషయమున వారును ప్రాయశ్చిత్తము చేసికొనలేదు. సుబ్బారావుగారి ఉద్దేశములను నేనునరిగ నర్థముచేసికొనినయెడల కృష్ణమూర్తిగారు కూడ ప్రాయశ్చిత్తము చేసికొనినారని చెప్పవగును. వారు 1912 సంవత్సరము మధ్యభాగమందు ఆంగ్లదేశమునుంచి నచ్చుచు దక్షిణ హిందూదేశ రాజనగరముల దర్శించిరి ఆందులో మధుర దేవాలయము దర్శించి తీర్థము పుచ్చుకొనిరి. ఈ దర్శనము చేసినచో వారుప్రాయశ్చిత్తము చేసికొనినరుటకు వీలున్నదా? బహుశః కృష్ణమూర్తిగారు మధురవెల్లి తీర్థము నేవించిరిని సుబ్బారావుగారికి తెలియదు కాబోలు. గ్రోగీసర్ వోట్లనులకుడున సాహసింపెను. మరియు ఈప్రాంతములలో వేంకటదంతిగలదు. కృష్ణమూర్తిగారు వాడుకుట వచ్చినతోడనే చోరగుడి వేంకటాద్రి గారి తమ, మంటిలోని దేవుని తీర్థము వారికిచ్చిరిని చెప్పెదరు. ఈ సంగతియెక్కుసర్వాసత్వములు నాకు తెలియవు. నిజమైనను ఇదిప్రాయశ్చిత్తముకాదని నాయభిప్రాయము.

ప్రాయశ్చిత్త కర్మ—ఇంగ్లండునుంచి తిరిగి వచ్చిన విద్యాధులు, ఈవిషయమునుగూరించి జరుగుచున్న చర్యజూడ ప్రాయశ్చిత్తము చేసికొనకపోవుటచేత మనుజుడుసంఘసంస్కృత్యునునని పలువురి యభిప్రాయముగా కానవచ్చుచున్నది. ప్రాయశ్చిత్త విసదనము మన భారతీయుల నుద్ధరించునని నాయభిప్రాయముగాని. ఈ లేఖవలన నేను ప్రాయశ్చిత్తమును చేసికొనినది లేనిది విశదమగును. కృష్ణస్వామి చేయుటయే ప్రాయశ్చిత్తమని - మనకు గ్రహించినయెడల, నేను కృష్ణస్వామి సుప్రసిద్ధియందుగల నేనుచే చేసితిగాని ప్రాయశ్చిత్తాదేశ్యముతో చేయలేదని ఖండితముగాను, విశదముగాను చెప్పుచున్నాను.

దాసు త్రివిక్రమరావు.

ఆంధ్రవార్త.

ఆంధ్రనామ సం॥ అక్టోబరు 10

మంగళవారము

భీతివలదు, ప్రజారా. భీతివలదు.

నేటియడయము 10 గంటలకు మనగవర్ష రుగారి నివేళనమును పుచ్చించుచు గవర్నమెంటుచూపుచున్నది. వ్యవహార మందుచుండేను భవనమున పెంట్లాడు ప్రభుగారి యాజమాన్యము క్రింద యధునిధికి సంబంధించిన యొకసభ జరిగెను. సభకు యుక్తేతివలదియుండిన కార్యక్రమ మంతయు జరిగిపెరిగిన నాసమావేశమును బురస్కరించుకొని కొంతకాలముగా సేనగరవాసులలో సాధారణ ప్రజలుగూడ మనస్సును వేధించుచు నీపురి ప్రజను నితీవల తొడోవతండుములుగా నూరు వెడలగొట్టుచున్నవని యకారణముగా భయమును బాపురిమిత్తము మనగవర్షరుగారు స్ఫుటముగా తమ మనోగత విషయములను వాక్రుచ్చు వారైరి. చెంబడినానికి ఎక్లెక్ ఆదివారమువరకు గడువిచ్చుట చెప్పెనని వెట్టివా రెవ్వరో యారంభించినవారై హాళిక్కియగుటయు, నిన్నటిదిన మీ సగరమునకు రెండుగ్రహముల కూటము కలదని కొఱమూలిన జ్యోతిష్కుడు చెప్పినమాటలు సరిరాకపోవుటయు, వీని యన్నిటికంటె ముఖ్యముగా నచ్చిననాడో రెండవనాడో బయలుదేరి పోవనుండేన గవర్షరుగారు నేటివరకు నిలచుటయు మూక యొక్క ధీని కొంతవరకు మాన్పటకు కారణములయి యుండెను. కాని గవర్షరుగారు ఉదార దృష్టితోచూచి నేటిదినము అనకాకము కలిగించు కొని చెప్పినమాటలు చెప్పుకపోయియుండిన యెడల కొత్తకొత్త గాలివార్తలు బయలుదేరి కొత్తగా కొంతకాలమువరకు ప్రజలను కలించి యుండుననుట నిక్కువము. "మనము యుద్ధమును మహావెల్లువకు కడుదూరమున నున్నాము." అని చెప్పి కొవచ్చి ఆసందర్భమున పెట్టుల ప్రభువుగారు "ఇట్లుంటున్నో నేను మనమిత్రము ఎక్లెక్ కలదే దానియొక మనమును మరచిననాడనుకాను" అనుచదములతో మనమద్రాసు పుర విషయమును ప్రసంగించువారైరి. ఆఎక్లెక్ ఫల విరహితముగా నట్టి పోకితనమునకై చేసిన దుండు గమనకు తమ వగపును చెలిపిరి. దానిదూకుగ ముచే మృతినందినట్టియు గాయము పడినట్టియు మానవు లొక్కడయినప్పటికిని మన మందులకు చింతింపవలసినది న్యాయమే నైయుండుననుటను విశేషింపించిరి.

"ఎక్లెక్ కార్యక్రమము మనల సేమాత్రమును కడల్ప లేదు. హాళివారమునకొద్దిగా కొన్నిదినములపట్టు నిలిపివది కాని యచిరకాలములోనే కొలది దినములలోనే మనవ్యాపారము చునకు నిరాధారముగా సాగగలదు. బంగారొళితము లొనికి కట్టికట్టిపోకిరి తనమునకై ప్రవేశించిన ఈచిన్నపడవను వెడలటవిజముగా గడ్డివామిలో నూడిమాత్రమును వెడలటతో పోల్చునప్పుడు, మనకా ణ్ణిగితులకు జవాబుదారీ భరింపవలసిన యల్లమాధికారుల యభిప్రాయము ననుసరించి యీ ఎక్లెక్ ను గురించి యెలాటిభయమును ఈవజ్రాత్రము లేదని నిశ్చయముగా చెప్పులను. దానిని మనయధ్యక్షుడవడ లేనియో వెంటాడించి వెడలచున్నది. అదికాని మరదేజర్మను పడక కాని మరలనుకు మొగముచూపగల సందర్భమెంత మాత్రమునులేదని గట్టిగానమ్మకలెను. నాడుఎక్లెక్ దర్శనమిచ్చిన రాత్రి జరిగినవనిబట్టియే యిచ్చట తగినబంధోబడు లన్నియును చేయబడియున్నవనుట స్పష్టము. మద్రాసుప్రజ మానమృతము జ్ఞ తగిలితి ప్రపంచంబిది పోని రెండుటనెడమిక యుండుట

మిక్కిలి క్లాసునీయుము. సమరరంగమున నిశ్చలముననులై ప్రసరించు ధీమతుల సంకల్పబలమును సాధ్యచయనంత హెచ్చింప పాటుపకటయె మన ముఖ్యధ్యమము. ఈ సగరమున భయ విహ్వలై కవారున్నాని నేనెరుగదను. ఎక్లెక్ దర్శనము వెలంగగల మనకది కట్టి పోకితనమని తెలియుచున్నది. కాని దూరమందుండి తమియను సేనంగని సాధారణ ప్రజలకది జముగా నేమాయగానో కన్పించకపోదు. అట్టివారిని ప్రభోధించుట కష్టమైవనియే. మనమూకయొక్క జీవనము కష్టజీవనము. ఎట్టి స్వల్పవిషయమయినను ఆసాధారణమయినయెడల వారి మనస్సును కంటుచున్నది. స్వల్పభయమేమీంచు మర్యాదలు అట్టివారి యూహలను నతివిచిత్రముగా వెంచి చిత్తత్రయ కల్పించెదరు. ఇట్టి దుర్మార్గుల మాయలలో జిక్కుకుండ మన సాధారణ ప్రజలు కాపాడుట బుద్ధిమంతులగు మనకు కర్తవ్యము. కావున గాలివార్తలకు నేమాత్రమును మన సంభాషణలో గాని ప్రతికల మూలమున గాని ప్రచారమిచ్చకుండుట శ్రేయస్కరము. నేను నేటిదిన ముదకమండలము వెళ్లకలసి యున్నది. రెండువారములలో దక్షిణమండలములకు కమాను వెడలవన్నాను. కాని రెండువారములలోపల ప్రభుత్వపు అధికారుల యుద్ధమును ముడగలను. ఈ సగర తేమమునకును సీరాజధాని తేమమునకును వలసిన ఏర్పాటులన్నియును చేయబడియున్నవి. చేయబడనున్నవి. చేయబడగలవు."

అను నుదారభావములు గల వాక్యములను పెట్లాడు ప్రభుగారు రుపన్యసిచి సర్వప్రజల హృదయములకును మహాదానందమును గల్పించినారని నుటకు సందేహము లేదు. మేమిదివర కెన్ని పర్యాయములలో నూచించినట్లు మనకేమాత్రము భయమునంధులకు కారణములేదు. మన గవర్షరు గాదను నదియే చెప్పియున్నారు. ఇంకొక సందర్భమున నుపన్యసించుచు మన ఇండియా ప్రభుత్వము వారు సైనికులను సామగ్రులను పంపుపని తీసినదని చెప్పియున్నారు. ఈ శ్రేయండ్ల నైద్యశాల నాన ఇంక కొలదికాలములోనే పోనున్నదనియు మద్రాసు యుద్ధనిధివారు చేర్చియుండు హయసంచయమునూడ స్త్రీమధులను వచ్చినవెంటనే అనుపబడు ననియు నచించియున్నారు. దీనిని బట్టి చూచినను నిదినరక్త ప్రభుత్వమువారు సైనికులను సామగ్రులను సైనికములతో బంపుటలో నిమగ్నమై యుండి రనియు దానివలననైన నన్నమేనైననున్న బహు స్వల్ప సైనికమునదియు నేడో శ్రేయో స్వల్ప బాటగుననియు అచిరకాలములోనే యథావిధిగా కార్యములు నడుచుచూడగలవనియు స్పష్టమగుచున్నది. మేమిదివరకు నీవిషయమున వ్రాసినసంగతులు మరియొక మారు తలచుకొని గవర్షరుగారి వాక్కులను బాగుగా గమనించి మనసున నిడికొని ప్రభుత్వము వారు మనయెడల మనకంటె నెక్కువ శ్రద్ధగలవారుగా నున్నారనుటను గ్రహించి మన ప్రజాధైర్య మూని ప్రపంచాతురని నమ్ముచున్నాము.

నేటియధ వార్తలలో విశేషమేమియులేదు. మధ్యరంగమున పోరాటమున కేనోయొక యంతము కలుగజేతమని యెంచి జర్మను సైన్యము మహా తీక్ష్ణముగ మిత్రముడలి బలములపైకి పెక్కుపర్యా యము లునికి వాని సేమాత్రమును గదలించలేక బహు సంఖ్యాకులగు తమ భటులనే బలియిచ్చి యథాస్థానమును చేరెదది. బెల్జియమునందు జర్మనులు మహా ఘోరముగా ప్రయత్నములు చేయుచున్నారు. ఆంటువర్పును జేరుటకు తీవ్రప్రయత్నములు చేసి యిదివరకు నెగ్గించుకొనలేక నష్టములపాలగున్నారు. దానికి ప్రతికారముగ మలీన్సుగరమును ముట్టడించి దానిపై గుండ్రనుబరపి సాధములను పాడుచేసి నిరాయుధులగు సాధారణప్రజను జూపి వ్యాపించుచున్నారట! జర్మనుచక్రవర్తిగారు తూర్పుప్రవ్యాపవేశించినారు. 900,000 సైన్యమును ప్రోగచేసినారు. ఈప్రాంతముల రుష్యనులకును జర్మనులకును త్వరలోనే మహత్తర యుద్ధము

కానున్నది అట్టియూగో రుష్యావారు ఇంకను చొరబడుచునేయున్నారు. క్రొత్తస్థానముల నాక్రమించుకొనుచునే యున్నారు. కాన్స్టెంటిను పర్వతములలోగూడ రుష్యనులు విజయలై నారని వార్త. మద్రాసులో నితీవల లేనిపోని కలవరము కలిగించిన యొక యురేషియను యూవనుగు నట్టివేడినాడు.

ఇటీవల బొంబాయి రాజధానియొక యుత్తరువును యొకయుత్తరువుత్రికను కోల్పోయినది. దివాన్ బహదూరు అంబాలాల్ సకరు లాల్ దేశాయిగారు బరోడాసంస్థానమున నుత్తమ న్యాయాధీశుడుగా నుండినవారు. బరోడాగాయక నాడుగారి యనుమతితో రమేశచంద్రదత్తు మహాశయుడు ప్రారంభించిన అధికార న్యాయశాఖా విభజనసంస్కారమును దేశాయిగారు అమలుగో బెట్టి కార్యము పూర్తిగా నిర్వహించువారైరి. వీరు ఆపదవిని నడలుకొనినపిదప కాంగ్రెసువం దెక్కువ యుత్సాహము చూపువారైరి. వీరిమరణముచే బొంబాయి రాజధానికి గొప్పనష్టము కలిగినదనుటకు సందేహములేదు. రాధాబాయి ఆత్మీరామ్ సగుణగారు బొంబాయి పుత్రికలలో నుత్తములని పేరుగాంచినవారిలో నొక్కరనుట నిక్కువము. ఈమె గౌడసారస్వత బ్రాహ్మణ కులజరాలు. ఈమెభర్త ఏబదిసంవత్సరముల క్రిందట నొకగ్రంథ విక్రయాలయము స్థాపించి గొప్పవ్యాపారస్థుడని పేరుగాంచెను. ఆతనికి పిదప నీమె కడచిన ముప్పది సంవత్సరములుగా నావ్యాపారమును పెంచి యభివృద్ధిపరచి కీర్తిగడించినది. మన దేశమునందును పురుషులతో సమానముగా స్త్రీలును సర్వవ్యాపారముల తులతూగ గలరనుట నీమె కార్యముచేసి చూపి నిర్దించినది. ఒక్కతరి సక. నారాయణ చంద్రావర్మరుగారు సారస్వత గౌడల సంఘమున కుపాధ్యక్షులుగా నీమె సమర్పించినయెడల సంఘ మచిరకాలమున బాగుపడగలదనినొక్కిపట్టి ఈమె సామన్యముచు కొండెడిరి. ఆమె గౌరవార్థము కడచిన మంగళవారము అన్ని దేశీయ గ్రంథ విక్రయాలయములును మూయబడెనట. ఇట్టి గౌరవ మందు స్త్రీలు మన దేశమున నెదిరో లేరుగదా!

యుద్ధరంగమునకు హైదర సైన్యములను బంపుటను గురించి వ్రాయుచు పయసిరను అలహాబాదులోని ఆంగ్ల యాజమాన్యపుత్రిక తన మొకలింట్రినక్రత్వమును విశువకొల్లక యసంబద్ధ ప్రలాపములను వ్రాయునడయ్యెను. ఇండియా ప్రభుత్వమువారు హైదరనాయకులను తృప్తి పొందించుటకు సైన్యములనుబంపుట సమంజసము కాదనియు హైదరవనైనికుడు ఆంగ్లశిక్షణనందినను తగిన శౌర్యాగ్ని జూపలేడినియు అత డిట్టి శక్తికలవాడే వ్రాసయెడల నాంగ్ల ప్రభుత్వమే యాభూమి నుండ నేరదనియు మున్నగు భావము లాపత్రిక వ్రాసిన వ్యాసమునకు ముఖ్యాంగములు. ఈచిత్త వృత్తిని ఖండించుచు గా. పండిత మోతీలాల్ నెహ్రూగారు సంయుక్త పరగణాలశాసన సభలో తమ హృదయ సంతాపము వ్యక్తమగునట్లుపద్య సింఛిరి. ప్రభుత్వపక్షమున ముఖ్య కార్యదర్శి గారు అట్టి సత్రికావ్యాసములు లక్ష్య పెట్టబడుట లేదనియు గౌరవసభ్యుల కట్టివ్యాసములు మనః క్లేశమును కలిగించుటన్యాయమే యనియు నుడివిరి. అధికారు లిట్టివాతను లక్ష్య పెట్టకుండురని తెలియుట సంతోషకరమే కాని ఇట్టి వాతలయెడల తమ యసంతృప్తి వైనగట్టిగా తెలుపకుండుట మాత్రము హైదరాబాదాళిత సంతృప్తికరముకాదు.

THE GREAT EUROPEAN WAR.

DESPERATE GERMAN EFFORTS TO TAKE ANTWERP.

GERMAN FAILURE TO BREAK ALLIES' LINE.

GREAT GERMAN CONCENTRATION IN EAST PRUSSIA.

ALLIED FLEETS BOMBARD CATTARO.

(REUTER'S AGENCY.)

We have not much of war news to offer to-day but what little we have before us is encouraging. At the Central theatre of war the Germans are reported to have tried to break the allies' lines by incessant attacks and failed. It is believed that the attempt was in pursuance of a desire to find a solution of the battle and therefore is it specially important. News from Belgium is of a blood-curdling nature. The Germans are said to be trying a possible means of approaching Antwerp. Having so far failed with heavy losses they are said to have ruthlessly bombarded Malines destroying many houses and killing many civilians. The Kaiser is reported to have gone to East Prussia with an immense Army of 600,000. In Austria the Russians are said to have occupied fresh positions and to have been successful in the Carpathians. The Allies' fleets have bombarded Cattaro and taken adjacent fortified positions. The Eurasian lad who attempted to create panic in Madras has been caught. Lord Pentland our Governor has most firmly expressed himself against all panic and assured the country that the very little disturbance caused to trade by the appearance of the "Emden" will right itself before long and that the purely futile and mischievous adventure she undertook will bring her the just retribution at no distant time indeed.

BELGIUM.

Sortie from Antwerp.

Germans Repulsed: Alost Occupied.

LONDON, September 28.—(2-40 A. M.)—OSTEND.—The Belgians made a sortie from Antwerp on Saturday, in the direction of Erpe, drove back a strong force of the Germans after a sharp fight and occupied Alost.

Mons on Fire.

It is reported that Mons is on fire.

Siege of Antwerp.

Desperate German Efforts.

LONDON, September 27.—The Germans are apparently making elaborate efforts to capture Antwerp at any cost. The slowness of the operations is due to the fact that the siege guns throwing projectiles of 2,500 pounds are of such enormous size that the concrete beds on which they are placed will take weeks to set hard. Meanwhile the Belgians are preparing plans to frustrate the German designs.

From Brussels to Termonde.

German Retirement.

LONDON, September 28.—(3-15 A. M.)—ANTWERP.—It is officially stated here that a German force comprising of a Brigade of Infantry, two Regiments of Cavalry with six batteries, including two heavy batteries, was surprised on Saturday, marching from Brussels to Termonde via Alost. Attacked on the front and the flanks the Germans retreated, leaving many prisoners and wounded.

German Revenge.

Malines Bombarded: Civilians Killed.

LONDON, September 28.

Apparently out of revenge the Germans on Sunday bombarded Malines at long range, damaging the station and destroying many houses. Ten civilians were killed and many wounded.

Simultaneously with the the Germans advanced in strength on the Belgian front between Malines and Alost, but they exhausted themselves in fruitless attacks. The Belgian Cavalry attacked their flank, the general result being that the Belgians easily maintained the positions won round Antwerp.

War in the Air.

Belgian Success.

LONDON, September.—28

An aeroplane attacked a German aeroplane in the neighbourhood of Brussels. The latter fell to the ground, the occupants being killed and the machine wrecked.

Malines Bombarded.

LONDON, September 28.—(1-40 A.M.)—The Germans resumed the bombardment of Malines yesterday.

FRANCE.

Extraordinarily Violent Attacks.

ATTEMPT TO BREAK ALLIES' LINE FAILS.

"Find a Solution of the Battle."

LONDON, September 28. (2-40 A. M.)—PARIS.—A Communique issued by the Ministry of War, at eleven last night, states that from the night of the 26th till the 27th, the Germans along the whole front maintained incessant attack, which was marked by extraordinary violence day and night.

They were evidently trying to break the Allies' lines with uniformity, denoting instructions from their High Commander to find a solution of the battle. Not only did they not succeed but we took a flag and some cannon and numerous prisoners.

Excellent Morale.

The morale of the troops, in spite of the fatigue of the uninterrupted struggle, is excellent. The Commanders even have great difficulty in restraining the men's desire to come to grips with the enemy, who is sheltered in defensive positions.

German Vandalism.

Family Vault Opened and Desecrated.

LONDON, September 28.—(1-40 A. M.)—BORDEAUX.—The Germans at Aubecourt broke into the Poincare family vault and buried three German soldiers therein.

All Lies.

No Observation Post on Cathedral.

LONDON, September 28.—(1-40 A.M.)—Paris General Joffre declares that there was no French observation post on the Rheims Cathedral as asserted by the Germans.

Germans Outwitted.

French Commandant's Acuteness.

LONDON, September 27.—Wounded French soldiers relate that when the Germans bombarded Fort Troyon, the French did not reply, but the Commandant set fire to two carts of straw.—The Germans seeing a blaze, and believing that the Fort had been abandoned advanced, and when they had come close up the French attacked, with the result that a thousand Germans were killed.

GERMANY

Kaiser in East Prussia.

900,000 GERMANS OPPOSE THE RUSSIANS.

A Greater Army Than in France.

LONDON, September 28.—(5-20 A. M.)—A message to the "Times" from Petrograd says:—It has been ascertained beyond doubt that the Kaiser is in East Prussia, where there are now twenty-two Army Corps as compared with eighteen in the Franco-Belgian field.

Thirty-fourth List of Casualties.

An Official Total of 64,872.

LONDON, September 28.—(5-20 A. M.)—The thirty-fourth German list of casualties numbering 9,921, making a total of 64,872 since the war began, has been published.

The German Position.

"This is a Siege: Not a Battle."

ALLAHABAD, September 27.—The "Pioneer's" correspondent cables:—

A "Daily Telegraph" message quotes a German prisoner as saying:—"We can hold the position for three months, if necessary." He adds:—"This is a siege and not a battle."

AUSTRIA.

Cattaro Bombarded.

Pelagosa Dismantled.

LONDON, September 27.—ROME.—The Allied Fleets have resumed the bombardment of Cattaro and the neighbouring fortified positions.

A powerful fortress on the Island of Pelagosa has been dismantled.

Cholera Precautions.

LONDON, September 18.—(1-40 A. M.)—ROME.—Special hospitals are being prepared in Austria-Hungary to accommodate patients suffering from cholera which is spreading.

RUSSIA.

Allies at War.

German Prisoners Fight with Austrian

Prisoners.

LONDON, September 27.—It is stated in Petrograd that the German and Austrian prisoners at Moscow have had to be separated to prevent them fighting.

Germans Retreat Before Russians.

Austrians Flee from Przemyel.

LONDON, September 27.—(6-10 P.M.)—PETROGRAD.—It is officially stated that the Russians compelled the Germans to retreat at Druskeniki. The enemy started an artillery duel with the fortress of Ossowetz. The Russians occupied Demritsa. Large columns of Austrians, retiring from Przemyel, are leaving in trains and motor-cars. "We have been successful in the Carpathian mountains, taking guns and prisoners."

The Russians are pursuing the Austrians into Hungary.

Situation Improved on the Front.

ALLAHABAD, September 27.—The "Pioneer's" London correspondent cables that the position of the Russian front has greatly improved in the past forty-seven hours.

GREAT BRITAIN.

British Casualties.

A Further List.

LONDON, September 27.—The following list of casualties among officers has been issued:—

TELEGRAMS.

KILLED.—Second-Lieut. R. Benison, Connaughts; Lieut. L. Bernard, Sherwoods; Lieut. G. A. Birdwood, South Lancashires; Second-Lieut. E. Boyd, Northumberland Fusiliers; Second-Lieut. E. Cruikshank, Wiltshires; Second-Lieut. R. De Staepool, Connaughts; Lieut. W. Elliot, West Yorks; Capt. H. G. Elliot, Devonshires; Lieut. G. R. Fenton, Connaughts; Second-Lieut. J. A. Ferguson, Highland Light Infantry; Capt. M. Fisher, West Yorks; Capt. D. Gilkison, Scottish Rifles; Lieut. H. G. Gilmour, Worcesters; Capt. H. V. Hare, Durham Light Infantry; Second-Lieut. C. C. Harrison, Worcesters; Lieut. R. M. Henderson, Connaughts; Major A. F. Henderson 27th Light Cavalry; Lieut. C. Henry, Worcesters; Lieut. H. L. Hopkins, Army Medicals; Major A. Ingles, West Yorks; Second-Lieut. C. L. Mackenzie, Highland Light Infantry; Major D. A. Mander, Durhams; Lieut. P. M. Murray, Sherwoods; Lieut. F. O. Connell, Army Medicals; Captain H. C. Reynolds, Wiltshires; Second-Lieut. Stanuelli, Durhams; Lieut. M. Sweet-Escott, Liverpools; Second-Lieut. D. S. Wallace and Second-Lieut. E. G. Watson Officers' Training Corps; Captain R. Eveleigh, Oxford and Bucks.

DIED OF WOUNDS.—Second Lieut. A. Barrington-Kennett, Oxford and Bucks, and Major A. K. Robb, Durham Light Infantry.

INDIA.

Position Satisfactory.

Telegram to the Viceroy.

SIMLA, September 28.—The following is the Secretary of State's message to the Viceroy despatched at 11-30 last night:—The Press Bureau announces that the situation is satisfactory. The counter-attacks on the British front were beaten back. The enemy lost heavily.

Bay Still Unsafe.

SIMLA, September 28.—The Bay of Bengal is reported to be still unsafe.

THE COLONIES.

Madame Melba's Concert.

£30 for a Farthing; 55 Guineas for a Japanese Flag.

LONDON, September 28.—(1-40 A. M.)—SYDNEY.—At a Patriotic concert arranged by Madame Melba, a sum of £1,890 sterling was realised. Madame Melba sold coins by auction, a farthing in one case fetching £30, and a Japanese flag fifty-five guineas.

UNITED STATES.

America's Red Cross Aid.

LONDON, September 27.—The United States' Red Cross Ship has arrived off London.

INDIAN TELEGRAMS.

(Associated Press Agency.)

BURMA.

Burma War Funds.

Local Needs and Imperial Needs.

RANGOON, September 28.—In connection with the public meeting held in the beginning of September, under the presidency of the Lieutenant-Governor, at which a large committee was appointed to collect subscriptions for the Imperial Indian Relief Fund, Sir Harvey Adamson has now received orders from the Viceroy to appoint a small committee whose duties will be to enquire into the cases of acute local distress among the poorer classes of the civil population, for whose relief, funds, to the extent of 25 percent. of those collected in Burma will be allotted. The balance of 75 per cent. will be remitted to the Central Committee, India. The Committee consists of the Lieutenant-Governor as President, Sir Charles Fox, Vice-President and seven members, two Honorary Treasurers and one Honorary Secretary.

Regarding the families of the British soldiers and the Indian Army, necessary funds will be provided by the Central Committee in India.

TELEGRAMS.

BOMBAY.

Miraj Railway Fire.

TRIAL OF THE DRIVER

Acquitted as Criminally not Responsible.

POONA, September 28.—The case in which an engine driver, Dhunjishaw Jamssetjee Panday, of the Madras and Southern Mahratta Railway is charged with endangering the safety of passengers travelling by his train on the 21st May last, when two passenger vehicles caught fire and one woman and her child were burnt to death, while two others received injuries through jumping off the train, was decided by Major Lyons, the Cantonment Magistrate, Belgaum. After going into the evidence at considerable length, the Magistrate came to the conclusion that the accused could not be held criminally responsible and he accordingly acquitted and discharged him.

UNITED PROVINCES.

Education of Moslems.

LUCKNOW, September 28.—At a meeting of the Benares Mussalmans in connection with the Government's Resolution on primary education gratitude was expressed to Sir James Meston who was described as a great benefactor to the cause of Moslem education. A Resolution was passed thanking His Honour for the active sympathy shown in accepting the patronship of the Provincial Mahomedan Educational Conference, the first session of which will be held at Etawah on the 18th October.

SOUTH INDIA.

Creating Panic in the City.

Culprit Arrested.

MADRAS, September 28,

Our readers will remember that the other day, the Commissioner of Police advertised in the local papers offering a reward of Rs. 100 to anyone who will give information which would lead to the arrest of a Eurasian lad who went round the city, cycling on Tuesday night last, stating that he was a Volunteer sent by the Government to warn the people to leave their homes, as there was to be a disturbance by the "Emden" the following night.

Again, on Saturday evening last, the same Eurasian lad was found going about the streets in Georgetown with a false report that the "Emden" was visiting Madras on Sunday night and would bombard Madras city. The people in the locality finding that this was a false and mischievous rumour, arrested the lad and handed him over to the Police attached to the C. Division. On enquires being made it was ascertained that the arrested Eurasian called himself Jaffrey, and that he was aged 20. He stated that he was employed in the Harbour Works and he was a Volunteer attached to the Madras Volunteer Corps.

Yesterday morning the accused was produced before the Commissioner of Police, who released him on bail, pending his trial for an offence under Section 110 of the City Police Act "as being hazardous to the public safety."

The Mysore Festivities.

Europeans Entertained.

MYSORE, September 28.—The European Durbar in connection with the Dusserah festivities at Mysore was held at the Palace last night and was witnessed by several thousand spectators. The Hon'ble the British Resident drove to the Palace in state under an escort provided by the Mysore Local Lancers and Household Troops and was received with full Military Honours. A Salute of 13 guns being furnished by the Fort battery both on arrival and departure. While in the Durbar Hall the guests were entertained to a series of acrobatic feats and wrestling bouts which took place in the courtyard below followed by a display of pyrotechnics. The function closed with the departure of the Resident and the presentation of guests to His Highness the Maharajah.

SIMLA.

Madras Survey Department.

SIMLA, September 28.—The Secretary of State has sanctioned the reorganisation of the Madras Survey De-

TELEGRAMS.

partment and the creation of six additional Assistant Directorships which will for the present be temporary appointments.

Postal Notice.

Name of the sender at the end of text when not in the code must be surname or if the sender wishes it can be his Christian surname. Telegrams with only the Christian name of sender at the end of text or words such as Mother, Father Etc, are inadmissible.

Montenegro notifies that private telegrams in secret language are not admitted. Telegrams are subject to delays and are only accepted at the risk of senders.

All India Weather.

SIMLA, September 28.—Rainfall has continued, but in diminished amounts, in northeast India and Burma. Thunder showers again occurred in the Peninsula. Conditions are slightly unsettled in the Arabian Sea, off the Bombay coast. Rainfall has been nearly general in Konkan and local in Assam, Bengal, Orissa, Madras Decan and north Madras coast. A few falls also have occurred in Burma, east of Central Provinces, Bombay Decan. South Hyderabad, Mysore and south-east Madras. The chief amounts are:—Victoria Point 2 inches, Cox's Bazar 1, Mymensingh 5, Dinaipur 2, False Point and Cuttack 1, Jagdalpur 1½ and Nellore 2.

FORECAST:—No great change.

Arabian Sea Report.

The mail steamer reports a rather weak monsoon with unsettled conditions near Bombay.

Japanese Casualties.

A Correction.

LONDON, September 28.—(4-45 P. M.)—TOKIO.—It is officially stated that Japanese casualties hitherto are three killed and twelve wounded. The previous figures of 312 casualties was due to mutilation in the telegram.

Enemy Hemmed in.

The Japanese have hemmed in the enemy within five miles of Tsingtau. During the battle yesterday three German warships bombarded our right wing until aeroplanes created a diversion.

German West Africa.

Surrenders to the Allies.

LONDON, September 28.—(5-35 P. M.)—The Press Bureau states that the naval forces in West Africa have secured an unconditional surrender of Duala, the capital of Cameroons and that Bona Beri, also surrendered to the Anglo-French force.

A French Communique.

Situation Unchanged.

LONDON, September 28.—(5-45 P. M.)—A Paris Communique states that no change has occurred in the general situation. A comparative calm prevails on part of front, nevertheless at certain points, notably between Aisne and Argonne the enemy made new violent attacks which have been repulsed.

ఆ హోదా న ము.
గుంటూరు నుండి వచ్చిన వార్త. ఎం. కలాశాల. ఆలోచననభ
యందు హైదరాబాదు నుండి వచ్చిన వార్త. ఎం. కలాశాల. ఆలోచననభ
ప్రతివత్సరమును జరిగించుచుండుటకు గాను "కలాశాలాదినము"
నొక దానిని నిర్ణయించుటకును, ఈ కలాశాలయందు జరివి
యైన భూవ్యపు విద్యార్థులు, 1914 సంవత్సరము అక్టోబరు
నెల 5 తేదీనాయంకాలము 6-80 గంటలకు సమావేశమగుదురు.
ఈ కలాశాలయందు కలాశాల తరగతులలో గాని, కనీ
సము 6 ఫారము తరగతిలో గాని యొక్క "తెరంగ" అయినను
జరివియున్న వారందరు విచ్చేయ ప్రార్థితులు.
దినరేండు జె. రాయప్రోలు ఎం. ఏ;
ప్రిన్సిపాలు.

N. B:—గత నెలలోనే జరుపబడునట్లు తెల్లడి పరచ
బడియున్న సభ, జరిగియుండలేదు.

అలహాబాదు సెప్టెంబరు 27:— పసుర పత్రిక
 లంకను వివేఖితి ఈ క్రింది టైటిల్ గ్రామును పంపినాడు:—
 లంకను నగరములోనున్న డెయిలీ టెలిగ్రాఫు పత్రికను వచ్చిన
 తంతి వార్తలలో స్పీకింగ్ వింగ్లీషును:— బ్రిటీషు, ఫ్రెంచి
 సైనికులకు ఖయ్యద్ దిక్కున జెకబర్దును సైనికుడు ఈ మాట
 లను చెప్పెను:— “అనగరమునకు పశుమున ప్రస్తుతపు సిరిగ
 తులలోమాను సెలల వరుస వివిధముగు మార్పులేకుంప చేయ
 గలము. ఇది మట్టిడిగాని ముద్రము కాదు”.

ಬಂಗ್ಲಾ ಕ್ರಾಂತಿಮುಖ

శిష్యా నైవేద్యంబు విధి:—బంగాళాఖాత మింకను సుదా
క్షిత ముగాలేదు.

బర్మా యుద్ధ సహాయ నిధి.

రంగూను సెప్టెంబరు 28:— సెప్టెంబరు మాసారంభమున యుద్ధసహాయనిధికి చందా వసూలు చేయుటకు లెఫ్టినెంటు గవర్నరుగారి యాధిపత్యముక్రింద జరిగిన సభలో నొక గొప్పకమ్మిటీ యేర్పాటు చేయుటకు ఏర్పాట్లలో ఆయా ప్రాంతముల నుండి సామాన్యము పొందుచు సురక్షలను విచారించి లెలియజేయుటకు గర్ హోర్యే ఆదముసను— గాని కమ్మిటీని ఏర్పాటుచేయుటకు రాజునవనిధి గారి వద్దనుండి గారు తీరువు చేయుచున్నారు. దురదృష్టవశాత్తూ గవర్నరు నిక్కడ వసూలయిన సోమ్ము లో నూటికి పాతిక రూపాయలు ఖర్చుపెట్టి తిక్కిన సోమ్ము సెంట్రలు కమ్మిటీకి పంపబడును. ఈ కమ్మిటీకి లెఫ్టినెంటు గవర్నరు అధ్యక్షులుగను, సర్ చార్లసు ఫామ్సుగారు ఉపాధ్యక్షులు గను నుందురు. మరియు, ఏడుగురు సభ్యులును, ఇద్దరు గౌరవ కోశాధికారులును, ఒక్క గౌరవ కార్యదర్శియు నిందులో నుందురు. బ్రిటిషు సోల్దరుల యొక్కయు భారతీయ పైనికుల యొక్కయు కుటుంబముల సహాయమునకు వెచ్చింపు కమ్మిటీ వారు కాకలనిన సోమ్మును ఇచ్చెదరు.

చెన్నైలో సర్వే శాఖ:- దీని ప్రసక్తి రాజకీయమునకుఁ
వైటు పెట్టటకే గాదు అంగీకరించినారు. ఇదివఱకున్న వారు
గాక, మరొకరు అస్థిశిలములైనవారలు నియమింపబడు
దురు. ప్రస్తుత మీ యుద్వోగములు ఔపాధికారిగా నుండును.

నెన్నుతురి ఓడ వైద్యశాలః— ఏడుగురు పాఠాశ్రమము
వీరివై నొక నాయకురాలును, ఏర్పాటు కాబడిరి. జనరల్
ఆస్పత్రిలో పనిచేయు 25గురు "నార్సుబాయిస్" ఓడలో పని
చేయుదుమని దరఖాస్తులు నెట్టుకొనిరి. వీరిలో కావలసిన మను
ష్యులను నిర్ణయించెదరు. ఆరురు ఆసిస్టెంటు స్కూలులు కూడ
గావలసి యున్నారు. ఇందు నిమిత్తమై వందలకొలది దర
ఖాస్తులు వచ్చివి. ఇందు తగువారిని నిర్ణయించెదరు. డాక్టరు
టి.కృష్ణమూర్తిగారు ఎమ్. బి. సి. ఎమ్., గారు బాక్టీరియా
రిజిస్ట్రగను డిప్లీయు హాడ్లు, డాక్టరు సి. రామమూర్తిగారు
అసిస్టెంటు స్కూలులుగను, నియమింపబడిరి.

కలనరము పుట్టించుట:—ఇరువది సంవత్సరముల ఈడు
గల జున్నె అను యనరపేయను జడ్డువాడు ఎండెను తిరిగి ఆది
వారమునాటిరాత్రి మదరాసు వచ్చును. తిరిగి ఫిరంగులు
కాల్చును. ఇండ్లు వాకిళ్లువదలి వెళ్లవలసినదని బార్జిటౌను
వీధులలో నైకిలమీద వెళ్లుచు కేకలువేసి, జనులలో కలవ
రము కలిగించెను. వీనిని పట్టుకొని పోలీసువారికి ఒప్పగించు
వారికి 100 రూపాయలు బహూకరము ఇచ్చుమని పోలీసు
కమిషనరుగారు ప్రకటించిరి. తనవారము నాటిసాయంకా
లము జున్నె తిరిగి వచ్చియున్న పీఠులలో చెప్పుచుండెను.
జనులు వానిని పట్టుకొని పోలీసువారికి ఒప్పగించిరి. వానిని సోమ
వారమునాడు ఉదయము కమిషనరుగారివద్దట బెట్టిరి. కమి
షనరుగారు వానిని బాహిమనవై విడుదలచేసినారు. సిటీ పోలీ
సు ఆఫ్ఫీ 110వ నెక్స్టు ప్రకారము సేరము మోపబడి విచారణ
జరుగును. జున్నె తాను హార్బరులో నౌకరిగ నున్నాననియు,
మదరాసు వాలంటీరు పటాలములో వాలంటీరుగ నున్నా
ననియు, చెప్పినాడు.

ఒకమరణము:—నుదరాసు శియలాజికల్ హోస్పిటలు ప్రభాన సహాయోపాధ్యాయులుగానుండిన తీగవరపు యజ్ఞ నారాయణ బి.ఎం. యల్లి, గౌరవసహకలపులలో స్వగ్రామముగు వేంకటగిరియందు మరణించిరి వివరములంతయు వంతగానున్నది. వీరు మిక్కిలి విద్యవంతులగుచున్నది బాల్యమునుండి స్వాశ్రయాలయ్యె వృద్ధి కైచ్చిరి. కలహారన (బ) వేళవరీతు మొదటితరగతి ను తీర్చులై విద్యార్థి వేతనమువడసి, క్రైస్తవ కలాలాలావిద్యార్థియై ప్రాథమికకళావరీతు (యఫ్ ఏ) మొదటి తరగతి ను తీర్చులైరి. ఆపై, వారివిద్యాభ్యాసమునకు ఫలయు వసతులు, విద్యార్థి వేతనాదికములవలన నున్నను, దారిద్ర్య పీడితులగు మాతాపితృల సుస్థితికిని, సోదర విద్యాభ్యాసము

జన్ననీవారిసొదబడిరి.

కలరా.
లండను నెవ్వులందు 21 వేల మంది కలరా వాద్యము
పట్టించుకొని కొందరు ప్రత్యేకముగ యెవ్వరినైనను
హాంబోలో పోషించుచున్నారు.

అంజన సామంతులతో మాన్యులను అపరియ
జ్ఞులను ఇమ్మిజ్ఞులను విశ్రాంతివాతరు పోరాడకుండున
మల వారిని జనవియవలసి కచ్చిడని ప్రోగ్రామం దను
కొడుచువారు.

మెసూరు దసరావిందు.

మైనూరు సెప్టెంబరు 29: — దక్కరా యుత్సవము సం
దక్కరున గడచినరాత్రి మహారాజుగారి సౌభమున బోంపి
యనులకు విందుచేయబడినది. తర్వాత రాపిడెంలు గారు మైనూరు
పై నిలతులే పరిశేషితులైన గరుతుచునరి. వీరు వచ్చినప్పుడును,
జెల్లినపుడును గౌరవాన్వితమై శీరంగులు చేయబడినవి. కుత్తీలు,
సాములున్న గురి విశోదములు జరిగినవి. విందునకు విచ్చేసిన
వారిలో ప్రముఖులు మహారాజుగారిలో పరిచయము గావించబ
డిరి. అంతటితో సభముగి నెను.

ಬೌದ್ಧತೆಯು

రైలు పెట్టెలకు నిప్పు ముట్టుకొనుట.

* ద్రౌపదు విడుదలచేయబడుట.

పూనా సెప్టెంబరు 28:— మేనెల 21 వ తేదీన
చెన్నైకి దక్షిణమహారాష్ట్రపు రైలువేగ నుండిన మీ
రజాప్రేమనువను, మరియొక ప్రేమను మధ్య చెండు పెట్టెలకు
నిప్పునుట్టుకొని ఒక స్త్రీయొక్క మేడ్డయు కాలి చనిపోయిరి.
మరియు పదిమంది ప్రయాణికులు ప్రాణములు దక్కించుకొను
తలపుతో క్రిందకునుముకగా, దెబ్బలు తగిలినవి. దానిమీద
రైలువేగమువారు ధంజనానంద సేన్ బ్రాహ్మణుడు యనువతనిని ప్రయా
ణికుల ప్రాణముల కపాఠము కలిగించి నందునకై బొలారము
కంటోన్మెంటు మేజిస్ట్రేటు మేజరు లయన్సుగారు విచారించి
తీర్పు చెప్పిరి. మధ్యాయదోషికాబాలడని మేజిస్ట్రేటు గారు
రాలించి విడుదలచేసిరి.

உதவு.

మహామృదీయ విద్య.

కాశీ మహమ్మదీయుల సభ.

అక్టో సెప్టెంబరు 28:— (ప్రయుక్త) విద్య విషయమై
 గౌరవమువారు ప్రకటించిన తీర్మానమును గురించి ఈ
 గాని మహమ్మదీయులు సభచేర్చి సర్ జేమ్స్ మెస్టరు గారికి
 తృప్తి కలుగజేయుచు, మహమ్మదీయ విద్యాభివృద్ధి
 విషయమున మహాశాసనమున వారని క్లాఫించిరి. మొదటి
 పర్యాయము రాజధాని మహమ్మదీయ విద్యా సభ రాజ్ పు
 అక్టోబరు 18వ తేదీని ఇటాలియాను జరుగున. మెస్టరు గారు
 లిని పోషకులుగ నుండుట కంగీకరించి తమ సానుభూతిని
 నమనముచున్నందునకై పండ్లములు సమర్పింప తీర్మానించ
 బడినది.

సిస్టమా

యుద్ధ సమాచారములు.

సిద్ధుల సేవైంబరు 28:—కడవిన రాత్రి హిందూదేశ
వ్యవహార కార్యదర్శిగా రీక్రింజివాగను రాజ్యపరినిధిగారికి
పంపించిరి:—యుద్ధరంగమునందు స్థితిగతులు తృప్తికరముగ
నున్నవనియు, సేనాముఖమునందుండిన ఆంగ్లేయులైన
విడిసించిన జర్మనులైనవారు వెనుకకు గొట్టివేయబడినవియు
జర్మనులకు చాలనష్టము కలిగినదనియు వార్తాప్రకటనంపుము
వారు తెలియజేసి యున్నారు.

అ.సి. ఇయా

ಕರ್ತವ್ಯವು ಫಿರಂಗುಲು ಕಾಲ್ಪುಬ.

అదేను సెప్టెంబరు 27:— ఆస్త్రియా దేశమునందు
 ఏప్రియాటిక్ సముద్రతీరమున నున్న కటోగో పట్టణముపై
 ఇంగ్లీషు (ఫ్రెంచి యుద్ధనావలు ఇంకను) ఖిరంగులను కాల్పు
 చునె యున్నది. కటోగోను ముట్టుకట్టున ప్రహరీలు 'కట్టి
 యున్న ఆస్త్రియను పట్టణములమీద కూడ ఖిరంగులను
 కాల్చి.

వేలగానో నాదేవిలాగో శిష్యులు గొట్టయొకటి కలదు. తొమ్మిది శ్రేణియంద్రవావల ఈ తొట్టలానున్న శిష్యులు, మొదలగు యక్షసామగ్రిని శుధింపము చేసెదవి.

సూక్ష్మ.

శ్రీరోకోట్రను రవ్వనులు పట్టుకొనుట

లండను సెప్టెంబరు 21:— ఖిరోకోటను రష్యనులు పట్టుకొనినట్లు తెలియుచున్నది. ఖిరోకోటనులోకు దక్షిణమున 20 మైళ్ళదూరములో లైలువేయిద నున్నది. దీనివలన ఖిరోకోట ముఝేరితోను సంబంధములేకుండ చేరుచేసి చేయబడినది. ఖిరోకోట, ఆస్ట్రీయా హంగరీ సామ్రాజ్యములలోని శాలీషియా యందున్నది. ఖిరోకోటకు యిరువదికలను తూర్పుభాగమున సానకుపట్టణమును, పడమటను, సాంతూరు పట్టణమునున్నవి. ఖిరోను పట్టుకొనుట వలన లైలెందు పట్టణములతోను సంబంధముపోయినది.

అక్షయము.

మేడం మెల్బోగారి సభ.

అంశము నెట్లెంబరు 28 నుండి దేశాధికారము
మీకు మెల్లగా రోల్పాబుట్టి నంగీకరణము సా. 1890 నుల
సామ్యు చేసినది. మేదం మెల్లగా నా జెములకు వలయు
నాటిది. ఒక నడుమమున బొక పూర్తి గురకు సా. 30 నులు చచ్చును.
ఇంకొక పచ్చడు జూను నుండి పూకమునకు రెండు గిళలు చచ్చును.

జనాను

యుద్ధము.

నమమైన జనానియులు,

భోగ్యము పెట్టెందు 28:— వీనాదేశమునందలియ
 మాచర్లబ్రహ్మక, బహుమనేలను బ్రహ్మయ్య యధ్యమునందు
 ఇప్పటికి ముగ్గురు బహుమనేలకులనుబోయిరి. 12 మందికి
 గాయములు కలిగినవి. 312 బోధిపక్షమైనవారి తెల్లగ్రాము
 పంపబడినది. 312 సంఖ్యలకు మధ్యకామారేక పోవుటవలన
 312 అని అనుకొనవలసి వచ్చినది. అదిపొరపాటు.

నవనై యువ్యోగమునం బ్రవేశించిరి. కొంతకాలము బందరు, త్రైనింగునూర్లలో సుపాధ్యాయులుగా నుండినపుడే గుర్వ పేటలేకయే స్వయముగా చదివి, కలాదిద్యాధికారయోగత్యా పరీక్ష (డి. ఐ. సి.) రెండవతరగతి నుత్తీర్ణులై రి. సాహిత్యము, గణితము నున్నగు సుప్రసిద్ధాభిలాషులయందును సమానసాంక్షియము పాఠ ప్రణాళిక క్రింది చదివి ముగించుట వీరియందలి విశేషమైయుండెను. వీరు సాహిత్యప్రభావమున దానియందు సాహిత్యమును పాఠ్యముగా నుపయోగించుచు వచ్చి భక్తిశాస్త్రములను చాత్రులై, శిష్యులతో కరణముగలిగియుండిరి. మితభాషిత్యము, వినప్రభావము, త్యాగ శీలత, సత్యసంధత, కారుణ్యము, మున్నగు గుణగుణము వారికి నైస్సర్గికమైయుండెను. సంస్కృతాంధ్రము లందును జక్రని పాండిత్యముల వరిచి కొని యాంధ్రమున లలితముగాఁ గవిత్వము నెప్పించుండిరి. వీరు ముప్పది సంవత్సరముల ప్రాయమునకు లోపలనే పృథ్వీనేతరాధీనలై వీరి పోషణమందు వారెకాక తమవారిలో నిట్టివాడనుడుటకై యుప్పొంగు తెలుగాణ్యము వారందఱు వందరఁజేసిరి. ఆని యొక త్రైలింగ్యుడు వ్రాయుచున్నాడు.

యధ్యధి:—సామ్రాజ్య దేశీయ రక్షణనిధియొక్క పురి బ్రాంచి జనరల్ కమిటీవారి సభయొకటి నేటి ప్రాతః గవర్నరుగారి భవనమున జరిగినది. ఈరాజ నిధి కై యుదారపూర్వకముగ చందాలనొసగిన ధియొక్క యువ్యోగీయులకును ముఖ్యముగా, కోశాధికారికిని, భారతదేశభాషా పత్రికల వసూలుచేయుటలో చేసిన అమూల్య సహాయము లొసగుచున్నామని ముంగు నొకతీర్మానము జరిగి. ఇది జస్టిస్ వాలిస్ గారిచే నుపపాదింపబడి మేజిస్ట్రేటు సెకండు చేసిరి. జస్టిస్ గారు చేసిరి. సమాఖ్య చందాలలో నూటికి 75 వంతులు కమిటీవారికి పంపవలయునని హ్యూ ఫ్రెస్కర్ గారిచేతి నుపపాదించిరి. ఇది ఆనీబి సెంటుమ్యుగారిచే సెకండుచేయబడి, కస్తూరి రంగ అయ్యంగారిచేత సహాయము బడినది. ఇది ముగిసిన పిమ్మట యధ్యధిచే నచ్చటచ్చట గట్టముల పాలగువారికి సహాయము చేయవలసి వచ్చినచో, నిందు నిషయమై ప్రభుత్వమువారికి తోడ్పడి తగు చర్యజరుపుటకును, జనరల్ కమిటీవారికి పంపగా మిగులుభవనము నట్టివారికి సహాయము చేయుటకును, నీదిగువ నుదాహరింపబడిన వారొకసభగా గూడవలయునని చర్చిగా రొకతీర్మానము నుపపాదించిరి. దీనిని రావుబహద్దరు బయ్యా నరసింహేశ్వరశర్మగారు సెకండు చేసిరి.

వైసిడెంటు:—చెన్నపురి గవర్నరుగారు; సెక్రటరీ:—సి. బి. కాటరల్ గారు, సభ్యులు:—మైజర్ వాలిస్, సర్ చార్లెస్ట్ ట్రాట్టర్, ఎ. బట్లవర్మ, సర్ హ్యూ ఫ్రెస్కర్, ఎ. ఇ. లానెక్, జి. ఓ. రాజ్ కె. టి. కె. చిన్నమండు రావుబహద్దరు, డి. ఎల్. శర్మ, ఖాన్ బహద్దూర్ ఖుద్దాసుబాచాన్, సాహెబు గార్లు.

వైతిర్మానములు జరిగినపిమ్మట మన గవర్నరుగారు సెంటుండు ప్రభువుగారు బంగారీభాతపు వ్యాపారమును గురించియు ఎమ్మెక్ వలన గలిగిన తీవ్రమైన గందరగోళమును గురించియు నుపన్యసింపి యభిప్రాయమొనర్చిరి. వారి యపన్యాసము నందలి ముఖ్యాంశములు సీపత్రికలో వైదవపుట యందు ముద్రితమయియుండు ముఖ్యాంశమున సంఘటికరింపబడియున్నవి.

వార్తాపత్రికలు.

(యస్-కే-రాటిక్స్)

ఆంగ్లేయుల ప్రభుత్వ మారంభమైన పిమ్మటనే వార్తా పత్రిక లారంభమైన వనవలెను. ఇట్లునుటవలన యాష్టమిండియా కంపెనీవారు తలమెత్తకమునపు పత్రికాపత్రము లేదని తలంపరాదు. విశాఖ నగరకలసంఘము లేవనెత్తుటకు చాలకాలము క్రితమునండి వార్తాపత్రికలు ఆసియాఖండ పండుగలపు. అప్పుడవి తిరువనంతక ఉత్తరములవలె కండియుండెను. వెకింగు గెజటు 12 శతాబ్దములనుండి ప్రకరింపబడుచున్నదని చీవావారు నమ్ముచున్నారు. భరతఖండముందు మాత్రమే యాధారమేమియును కనబడదు. పరగణాల కాలమును ప్రతిజిల్లాలో దొరతనమువారివలన నియమింపబడి యుండు స్థానికోద్యోగులను ఆయాప్రదేశములలోని విషయములను ఉత్తరములలో వ్రాసి ప్రధాన ప్రభుత్వస్థానమున కంపుచుండిరి. క్రీస్తునకు పూర్వము 800 సంవత్సరములనుండియు

యా పద్ధతి ఉత్తర హిందూస్థాన మందంతటను కలదు. వీరు వ్రాయు వార్తలన్నియును, యథా క్షమలేయని గ్రీకు దేశపు గాయవారియగు మెగస్తనీసు పాటల్చిత్ర శాస్త్రానుసారము నడిపెను. ప్రస్తుత చరిత్రకారు డాతని వాక్యములను చాలవరకు విశ్వసించుచున్నాడు. మధ్య యుగమునందు వార్తాలేఖక శాఖ యొకటి విభవమండ నుండెను. మహమ్మదీయ ప్రభువు లాశాఖ సభిచ్ఛదించిరి. వారు రెండువిధములగు లేఖలను వ్రాయుచుండిరి. ప్రత్యేక లేఖ, సామాన్య లేఖ. ప్రత్యేక లేఖలను దొరతనమువారు తప్ప యితరులు చూడరాదు. సామాన్య లేఖ నందరుచూడదగును. ప్రత్యేక లేఖకు వాకాయనియును సామాన్య లేఖకు అభివారనియును పేరులుగలవు. ప్రత్యేక లేఖను ప్రత్యేకోద్యోగులు వ్రాయుచుండిరి. వానిని 'వాకానేగారసు' నధికారి పరీక్షించుచుండెను. తవాజీ మరణము ధీల్లీ దొరతనమువారికి వార్తాలేఖములను నే మొదట తెలియవచ్చినది. ఆంగ్లేయ ద్రవ్యము బంగారములో నుండి తమకప్పు నష్టరహిత సట్టి లేఖల మూలముననే ధీల్లీ దొరతనమువారికి విన్నవించు కొనుచుండిరి. ఈవ్రాత మూలక మగు వార్తాలేఖా ప్రకటనము 50 ఏండ్లక్రియ వరకును గూడ జరుగుచుండెను.

ప్రస్తుత మచ్చులో గనబడుచున్న వ్రాతలకన్న నప్పటి లేఖలలోని వ్రాతలు చాలమోటుగా నుండెడివనియును అట్టి లేఖలనేక ముదినమును ధీల్లీనుండి పోవుచుండుననియును 1893 వ సంవత్సరమున మెకాలె వ్రాసియుండెను. 1819 - 50 సంవత్సరమున స్థిమముగా రయోధ్యలో నొకప్పుడు నొప్పును క్షేమణ సం దర్శమున గూడ వార్తాలేఖవ్యాపనమునకు పుంచియున్నందున సాధనమని కనిపెట్టెను. సిపాయిల తిరుగుబాటు వలనకలిగిన తొందర లడగువరకునుగూడ నాపద్ధతులులే యుండెను. ఈపద్ధతులన్నియును పూర్వకాలపు వార్తాప్రకటన పద్ధతులు.

ప్రస్తుతమున్న వార్తాపత్రికల పద్ధతులు ఇంగ్లీషు దొర తనమువారి ప్రభుత్వ మారంభమైన పిమ్మటనే ప్రారంభమైనవి. బంగారము నాంగ్లేయులు స్వాధీనము చేసికొనిన 25 ఏండ్లవరకును యింగ్లీషు పత్రికలేవియును తలచావలెదు. ప్లాసీ యుద్ధము జరిగిన 15 సంవత్సరములకు విలియం బోల్టన్ ను నతడు కలకత్తాలో ముద్రాక్షరశాల నేర్పరప ప్రయత్నించెను గాని అది కొద్దిసాగలేదు. అతడు దొరతనమువారికి వ్యతిరేకముగ ప్రవర్తించెనని యతనికి ప్రవాసశిక్ష విధించిరి. లండనునగరమందలి స్టేషనరీ సంఘములో నొక సభ్యుడును ముద్రాక్షరశాలకు శేషు అగ్రస్తుమహారీ యను నతడు యాష్టమిండియా కంపెనీవారితో ఇండియాకు వచ్చి యుండును. అతడే యిండియాలో మొదట నొకయింగ్లీషు వార్తాపత్రికను ప్రకటించెననుట విశ్వసనీయము. అతడు 1780 వ సంవత్సరమున బెంగాలు జేటును వేత్రికను ప్రకటించెను. ఆపత్రిక రాజకీయ వాణిజ్యవిషయములను చర్చించు నొకవార్తా పత్రికగా వెలువడెను. అతడు దొరతనమువారి గొప్పయు దొడ్డగొప్పలను యూరోపుదేశీయులనందరినీగూడ తనపత్రికలో పరిహసించుచు వ్రాయసాగెను. గవర్నరుజనరలువారును హేస్టింగ్సును యింపేనుగూడ నాతడు చాలమాసింపెను. అట్టి దూషణలను తనభార్య వ్రాసినట్లెడు ప్రకటించుచుండు వాడు. అతడతి మోటుతనముగ వ్రాయుచుండెను. అతడు సోఫిలిపు ప్రాన్నినునకును వార్తను హేస్టింగ్సునకును 1780 వ సంవత్సరమున అగ్రస్తునెలలో జరిగిన పోరునుగూర్చి తనపత్రికలో వ్రాసియు తరుచుగా ప్రాన్నినును గూర్చిమాత్ర మతడేవిషయమును వ్రాయుటలేదు.

ఆపత్రిక ప్రారంభింపబడిన కొన్ని నెలలకే దానిని టపాలో పంపగూడదని దొరతనమువారు నిరోధించిరి. అందుచే వ్యాప్తి తగ్గిపోయినది. కొన్నిచోట్ల కలదు నాకరులచేత పత్రికలు కొంతకాలము పంపుచుండెను. 1781 లో నతనినిద వారసు హేస్టింగ్సు దావాచేసెను. దానికిగాను గొప్ప మొత్తమును ముక్తిమోక్షువారు భరావతు కట్టుమనిరి. అతడటుల చెల్లించ లేక పోవుటచే నతని చెఱసాలలో నుంచిరి. చాలకాలము దుండియే పత్రిక నడిపించవలెనని అతడు వెక్కుపాట్లుపడెను. కాని అతనికి నీచదశ పట్టి, అతడు వాగ్ధక్యమున నిరుపేద స్థితిలో కలకత్తాలోనేయుండి వారసు హేస్టింగ్సును ప్రార్థించుచు నుత్తరములు వ్రాయుచుండెను గాని అందువలన నేమి లాభము కలిగెనో వివరింపబడియుండలేదు. బెంగాలు గెజటు పుట్టినపుడే యిండియా గెజటుకూడ పుట్టినది. 10 ఏండ్లలో కలకత్తాలో 5-6 పత్రికలు ప్రారంభింపబడినవి గాని అన్నియును ఇంగ్లీషుభాషలోనే వ్రాయబడుచుండెను. 1816-వ సంవత్సరము వరకును దేశభాషలో వ్రాయబడుపత్రికలేవియు వెలువడలేదు. పచ్చి సుమరతీరమున 1789లో బాంబాయి పార్లెట్టు మొదటి పత్రికగా బయలుదేరినది.

1791 లో బాంబాయి గెజటు ప్రారంభమైనది. 1792 లో ఆరెండు పత్రికలును నమ్మేలేనమైవి. 1914 వ నాటి వేరుబడిన బాంబాయి గెజటుపత్రికవేరు. ఇది యిటీవల బయలుదేరినది. అప్పుడు పత్రికాప్రకటన చాల కష్టముగానుండెను. దొరతనమువారి కేమాత్రము వ్యతిరేకమనితోచిన వ్రాత వ్రాసినను పత్రికాధిపతిని యూరోపునకు వెంటనే పంపించి వేయుటయే ిత. 1799 వ సంవత్సరము వరకును పత్రికల మీద సమానముగు తనిఖీమాత్రము లేకుండెను. అప్పుడు మార్క్విస్సు వెల్స్లీ గా రావిషయమును సవరింప బూనెను. గవర్నరు జనరలు చెన్నపురిలో ఫోర్ట్ సెంటుబార్బిలో నుండెను కమాండరింగ్ ఫోర్ సర్ ఆల్ఫ్రాడు క్లార్కు. ఆయన స్థానమున కలకత్తాలో పనిచూచుచుండెను. "కొద్దిరోజులలో నేనుపత్రికాధిపతులు గమనించవలసిన విధులను వ్రాసిపంపెదను. నీటి లోపల చెడ్డవ్రాతలు వ్రాయు పత్రికాధిపతులను శిక్షిస్తే స్వదేశమునకు పంపివేయుచు వారిపత్రికల నడచివేయుచుండు"మని మార్క్విస్సాతనికి వ్రాసెను.గవర్నరు మెంటు సెక్రటరీగాని అతని ప్రతినిధిగాని ప్రకటించవలసిన విషయము నామోదించవలయు ప్రకటించగూడదు. అటుల ప్రకటించినవారికి వెంటనే ప్రవాసశిక్ష విధింపబడునని మార్క్విస్సు వెల్స్లీ చట్టము నేర్పరచెను. కంపెనీ డైరెక్టర్లకు పత్రికా స్వాతంత్ర్యమును మొదటి నుండినివరకును ననిష్ఠమేగాన వారాతని చట్టము నంగీకరించిరి.

ఈపత్రికలు వాఙ్మయమునకును ప్రజలకునుగూడ నిరపయోగములు. వ్యాపారులకుగూడ వీనివలన లాభముండుట సంభావ్య. మరి యెట్టియచితమును వ్యాపారమునకును పనికిరానివారును. జీవనాధారములేని సోమరులునగు కొద్దిమంది యూరోపు దేశీయులకుమాత్రమే వీనివలన నుపయోగము కలుగుచున్నదని ఆయన డైరెక్టరులకువ్రాసెను. అప్పటికి హిందూ దేశమున పరగులు మొదలగు విదేశీయుల పరిపాలనముగూడ నింకనుండుటచేతను, వారిలో నాంగ్లేయులకు యుద్ధములు జరుగుచుండుటచేతను తమ నా కా ప దా లి నై వ్య ము ల రాకపోకల రహస్యములు వెల్లడింపకుండ బ్రటిషు దొరతనము వారు బాగరూకతతో వాడుకబాడుటలేవలసింద.

19 వ శతాబ్దమున వార్తాపత్రికల సంఖ్య హెచ్చైన కొలదిని దొరతనమువారు ప్రజాభిప్రాయమును శ్రద్ధతో గమనింపసాగిరి. కొత్తకొత్త లేఖలు బయలుదేరిరి. వారిలో త్రైస్తవమతబోధకులను సుపాధ్యాయులును ముఖ్యులుగా నుండిరి. 1813 వ సంవత్సరమందలి చార్టరు చట్టముననుసరించి వారు పనిచేయసాగిరి. భరతఖండముననున్న ఆంగ్లేయులు పరిపాలనాపద్ధతికి వ్యతిరేకముగ నుండిరి. ఈగొడవలకుండ ఆంగ్లేయభావ నేర్పిన భారతీయులుగూడ ప్రతికక్షులలో చేరుట కవకాశముగలదని ప్రభుత్వమువారు తలంచుచుండిరి. ఆరమయమున కాశీ, మద్రాసును, వాడ్రును క్రీస్తుమతబోధకులు, వారిపాఠశాలలలో నేర్పుపద్ధతులు దొరతనము వారికి కొంత సంభామును కలిగించునవిగానుండెను. ప్రకటించు గ్రంథములు నిదానముతో ప్రకటించుచుండవలెనని 1811 వ లార్డుమింటింగింప్రూరు మిషనరీలకు వ్రాసిరి. వారందుల కంగీకరించిరి. మార్క్విస్సుఆఫ్ హేస్టింగ్సుగారి పరిపాలనమున నీతనిభీమంతుకరికమైనది. అన్నికాగితములును దొరతనమువారు చూచి యామోదించినగాని ముద్రింపగూడదని 1813 లో మరల విధుల నేర్పరచిరి. వెల్స్లీ మొదలు ఆచారెస్తువరకును గల గవర్నరు జనరలు లందరును పత్రికా స్వతంత్ర్యమునకు వ్యతిరేకముగనే యుండిరి. ప్రజాపాక్షికు (లిబరల్స్) లగు గొప్పవారందరును గూడ నిటి యభిప్రాయమునే కలిగియుండిరి. పత్రికానిరోధముండిన గాని మిష్టాను ముఖ్యముగ జరుగ ననకాశములేదని యును యందు పరిపాలనమునకు ప్రజల నల్లనగాక సిపాయిల వలన నపాయము కలుగవచ్చుననియును 1822 సర్ థామసు మన్రోగారు చెన్నరాజధానికి చెప్పియున్నారు. ప్రజలకు మనయందుగ పత్రికాస్వతంత్ర్యమువలన నకంచునని యాత

దొరతనమువారి చర్యలను విరించిన గవర్నరు జనరలులలో మొదటివారు. అతడు ఇంగ్లీషు పునెకదా, వానికి రాజకీయ సహవిషయములను పత్రికా ముఖంబు దొడ్డగులకు గూడ ననుమతి యేనికలకు బత్తాను క్రిందిగా గూర్చి దేశీయులొప్పిన ఏవముగారి ప్రాన్నివి. కాన మరి 5 ఏరలుగానుండగ వాని పన మపుకొనిరి, 16 చు న్యాయశాస్త్ర ఆ సవరణ చు

ఒకమరణము:—మదరాసు శివలూజికల్ సొసైటీలు
ప్రధాన సహాయోపాధ్యాయులుగానుండిన తీగవరపు యజ్ఞ
నారాయణ బి.యె. యల్ల, గారు దసరా సెలవులలో స్వగ్రామ-
ముగ వేంకటగిరియందు మరణించిరి వినుటకంతయు వంతగా-
ననుచు ది.వీరు మిక్కిలి నీడకట్టుంబడుచు జీవించి బాల్యమునుండి
స్వాశ్రమములయ్యె వృద్ధి కైచిరి. కలూరున (బ్రహ్మచరీతు-
ముదటితరగతి ను తీర్చులై విద్యార్థి వేతనమువదని, కైస్తవ-
లాలాళావిద్యార్థియై ప్రాధమికశాపఠశు (యఫ్. ఏ) గెనుదటి
తరగతి ను తీర్చులైరి. ఆపై, వారివిద్యాభ్యాసమునకు వలయు వస-
తులు, విద్యార్థి వేతనాదికములవలన నున్నను, దారిద్ర్య-
బడితులగు మాళావీత్యుల సునితికిని, సోదర విద్యాభ్యాసము.

నకునై యుక్త్యమునం బ్రవేశించిరి. కొంతకాలము బందరు, ట్రైనింగునూర్లలో నుపాధ్యాయులుగా నుండినపుడే గర్వపేతులేకయే స్వయముగా యజ్ఞవికలాదిదాగ్ధికార యోగత్యాగపరీక్ష (వి. యె.) రెండువరకు తిన్నట్లు తెలిసి సాహిత్యము, గణితము మున్నగు సువిద్యాకాంక్షలయందు నుపమానపాండిత్యము పాత ప్రాచీనశక్తి రూపం లి. ముందుకు వీరియందలి విశేషమైయుండెను. వీరుగల ప్రాధాన్యత యుక్త్యమునందున్నదిగానోపాధ్యాయులకుమించివారు భక్తిశాస్త్రములను పాఠ్యులై, శిష్యులతో కరణముగలిగియుండిరి. మితభాషిత్యము, విప్రమభావము, త్యాగశీలత, సత్యసంధత, కారుణ్యము, మున్నగు సుగుణములు వారికి నైసర్గికమైయుండెను. సంస్కృతాంధ్రము లందును జక్కని పాండిత్యముల వరిచిగొని యాంధ్రమున లలితముగా గణిత్యము నెప్పుడుండిరి. వీరు ముప్పదిసంవత్సరముల ప్రాయమునకు లోపలనే మృత్యుశేవతాధీనులై వీరి పోషణమందు వారెకాక తమవారిలో నిట్టివాడెందుటకై యుప్పొగు తెలుగాణ్యము వారందఱు వందరచేసిరి. ఆని యొక త్రైలింగ్యుడు వ్రాయుచున్నాడు.

యధ్యక్షి:—సామ్రాజ్య దేశీయ క్షుణ్ణియొక్క చెన్నపురి బ్రాంచి జనరల్ కమిటీవారి సభయొకటి నేటిప్రాధ్దన 10 గంటలకు గవర్నరుగారి భవనమున జరిగినది. ఈరాజధానిలో యధ్యక్షియై యుదారపూర్వకముగ చందాలనొసగిన వారికిని, ఈ క్షియొక్క యుక్త్యగీయులకును ముఖ్యముగా కార్యదర్శులకును, కోశాధికారికిని యధ్యక్షి దేశభాషా పత్రికలకును, చందాలు వసూలుచేయుటలో చేసిన అమూల్య సహాయమునకు వందనము లొసగుచున్నామని ముంగగ నొకతీర్మానముపాడింపబడినది. ఇది జస్టిస్ వాలిస్ గారిచే సుపపాడింపబడినది. చెన్నపురి షేఫర్ గారు సెకండు చేసిరి. జస్టిస్ తయార్బిగారు సహాయ చేసిరి.

తరువాత వసూలయిన చందాలలో నూటికి 75 వంతులు నిష్ఠాలోని జనరల్ కమిటీవారికి పంపవలయునని హ్యూఫ్రెనర్ గారిక తీర్మానము సుపపాడించిరి. ఇది ఆనీవిసెంటుమ్యగారిచే సెకండుచేయబడి, కస్తూరి రంగ అయ్యంగారిచే సహాయ చేయబడినది. ఇది ముగిసిన పిమ్మట యధ్యక్షుచే నచ్చటచ్చట గట్టుముల పాలగువారికి సహాయము నుపయోగపరిచినవచ్చినచో, నిందు నివయమై ప్రభుత్వమువారికి లోకపడి తగు చర్యజరుపుటకును, జనరల్ కమిటీవారికి పంపగా మిగులుధనము నట్టివారికి సహాయముచేయుటకును, నీదిగువ నుదాహరింపబడిన వారిక సభగా గూడవలయునని చర్చిగా లొకతీర్మానము సుపపాడించిరి. దీనిని రావుబాద్దరు బయ్యా నరసింహేశ్వరశర్మగారు సెకండు చేసిరి.

ప్రెసిడెంటు:—చెన్నపురి గవర్నరుగారు; సెక్రటరీ:—సి. బి. కాటరల్ గారు; సభ్యులు:— షేఫర్ వాలిస్, సర్ హార్లు ట్టాట్రు, ఎ. బట్టరువర్మ, సర్ హ్యూఫ్రెజరు, ఎ. ఇ. లానె, జె. టి. రాజ్ నెట్టి. తిచ్చిమండు రావుబాద్దరు డి. ఎ. శర్మ, ఖాన్ బహద్దూరు ఖుద్దూరుబాచాన్/సాహెబు గార్లు.

వైతిర్యములు జరిగినపిమ్మట మన గవర్నరుగారు పెంట్లండు ప్రభువుగారు బంగారాభిషేకపు వ్యాపారమును గురించియు ఎమ్మెకలన గిరిగిరినందగోళమును గురించియు సుపసనించి యభయమొచ్చుచుంది. వారి యుపన్యాసము నందలి ముఖ్యాంశములు సీనియారిలో వైదవపుట యందు ముద్రితమయియుండు ముఖవ్యాసమున సంఘటికరింపబడియున్నవి.

వార్తాపత్రికలు.

(యన్-కే-రాట్టిపు)

ఆంగ్లేయుల ప్రభుత్వ మారంభమైన పిమ్మటనే వార్తాపత్రిక లారంభమైన వనవలెను. ఇట్లునటవలన యీష్టుయిండియా కంపెనీవారు తలమెత్తకమునుపు పత్రికాప్రకటనమే లేదని తలంపరాదు. విరోధావర్తకసంఘము లేర్పడుటకు చాలకాలము క్రితమునండి వార్తాపత్రికలు ఆసియాఖండమందుగలవు. అప్పడవి:—కొల్లూరులోనొక ఉత్తరములవలె నుండియుండెను. వెకింగు గజెటు 12 శతాబ్దములనుండి ప్రకటింపబడుచున్నదని చీధావారు నమ్ముచున్నారు. భరతఖండమునందు మాత్రమే యాధారమేమియును కనబడదు. పరగళాల పాలకులను ప్రతిజ్ఞాలో దొరతనమువారివలన నియమింపబడి యందు స్థానికోద్యోగులును ఆయాప్రదేశములలోని విషయగులును ఉత్తరములలో వ్రాసి ప్రధాన ప్రభుత్వస్థానమున కంపుచుండిరి. క్రీస్తునకు పూర్వము 800 సంవత్సరములనుండియు

యీ పద్ధతి ఉత్తర హిందూస్థానమునందంతటను కలదు. వీరు వ్రాయు వార్తలన్నియును, యథాగమ్యులేయని గ్రీకు దేశపు గాయవారియగు మెగస్తనీసు పాటల్లిపుత్ర రాజసామ్రాజ్య నడివెను. ప్రస్తుత చరిత్రకారు డాతని వాక్యములను చాలవరకు విశ్వసించుచున్నాడు. మధ్యయుగమునందు వార్తాలేఖక కాఖ యొకటి విడువకుండ నుండెను. మహమ్మదీయ ప్రభువు లాకాఖ సభిర్నిధిచేసిరి. వారు రెండువిధములగు లేఖలను వ్రాయుచుండిరి. ప్రత్యేకలేఖ, సామాన్యలేఖ. ప్రత్యేకలేఖలను దొరతనమువారు తప్ప యితరులు చూడరాదు. సామాన్యలేఖ నందరుచూడవచ్చును. ప్రత్యేకలేఖకు వాకాయనియును సామాన్యలేఖకు అఖబారనియును పేరులుగలవు. ప్రత్యేకలేఖను ప్రత్యేకోద్యోగులు వ్రాయుచుండిరి. వానిని 'వాకానే గారను' నధికారి పరిశీలించుచుండెను. కివాజీ మరణము ధిల్లీ దొరతనమువారికి వార్తాలేఖములమున నే మొదట తెలియవచ్చినది. ఆంగ్లేయవర్తకులు బంగళములో నుండి తమకష్ట నిష్కరముల నిట్టి లేఖల మూలముననే ధిల్లీ దొరతనమువారికి విన్నవించు కొనుచుండిరి. ఈ వ్రాత మూలకమగు వార్తలేఖ ప్రకటనము 50 ఏండ్లక్రితము వరకును గూడ జరుగుచుండెను.

ప్రస్తుత మచ్చులో గవర్నరుగారు వ్రాతలన్న సభ్యుల లేఖలలోని వ్రాతలు చాలమోటుగానుండెడివనియును అట్టిలేఖలనేక మనుదినమును ధిల్లీనుండి పోవుచుండుననియును 1839 వ సంవత్సరమున మెకాలెవారియందుండెను. 1819 - 50 సంవత్సరమున స్థిమగు గారెయోధ్యలో నొసర్చిన గొప్పయశ్వేషణ సందర్భమున గూడ వార్తాలేఖవ్యాపనమునకు మంచియుపయుక్తమగు సాధనమని కనిపెట్టెను. సిపాయిల తిరుగుబాటు వలనకలిగిన తొందర లడగువరకునుగూడ నాపద్ధతులులనే యుండెను. ఈపద్ధతులన్నియును పూర్వకాలపు వార్తాప్రకటన పద్ధతులు.

ప్రస్తుతమున్న వార్తాపత్రికల పద్ధతులు ఇంగ్లీషు దొరతనమువారి ప్రభుత్వ మారంభమైన పిమ్మటనే ప్రారంభమైనవి. బంగళము నాంగ్లేయులు స్వాధీనము చేసికొనిన 25 ఏండ్లవరకును యింగ్లీషుపత్రిక లేవియును తలచావలేదు. ప్లాసీ యుద్ధము జరిగిన 15 సంవత్సరములకు విలియం బోల్టన్ ను నతడు కలకత్తాలో ముద్రాక్షరశాల నేర్పరప ప్రయత్నించెను గాని అది కొంచెము మాత్రమే అతడు దొరతనమువారికి వ్యతిరేకముగ ప్రవర్తించెనని యతనికి ప్రవాసశత్రు విధించిరి. లండనునగరమందలి స్టేషనరుల సంఘములో నొక సభ్యుడును ముద్రాపకుడునగు జేమ్సు ఆగ్లెసుహరీ యను నతడు యీష్టుయిండియా కంపెనీవారిలో ఇండియాకు వచ్చి యుండును. అతడే యిండియాలో మొదట నొకయింగ్లీషువార్తాపత్రికను ప్రకటించెనట విశ్వసనీయును. అతడు 1780 వ సంవత్సరమున బెంగాలు గజెటు వేలికను ప్రకటించెను. ఆపత్రిక రాజకీయ వాణిజ్యవిషయములను చర్చించు నొకవార్తాపత్రికగా వెలువడెను. అతడు దొరతనమువారి గొప్పయుద్యోగిగల యూరోపుదేశీయులనందరినీగూడ తనపత్రికలో పరిపాలించుచు వ్రాయునామెను. గవర్నరుజనరలువారును హేస్టింగ్సును యింపేనుగూడ నాతడు చాలమాపించెను. అట్టి మాషణలను తనభార్య వ్రాసినట్లెడకు ప్రకటించుచుండువాడు. అతడతి మోటుతనముగ వ్రాయుచుండెను. అతడు సోఫిలిత ప్రాన్నినునకును నానను హేస్టింగ్సునకును 1780 వ సంవత్సరమున ఆగ్లెసులలో జరిగిన పోరునుగూర్చి తనపత్రికలో వ్రాసినను తరుచుగా ప్రాన్నినును గూర్చిమాత్ర మతడేవిషయమును వ్రాయుటలేదు.

ఆపత్రిక ప్రారంభింపబడిన కొన్ని నెలలకే దానిని టపాలో పంపగూడదని దొరతనమువారు నిరోధించిరి. అందుచే వ్యాప్తి తగ్గిపోయినది. కొన్నిచోట్ల కతడు నాకరులచేత పత్రికలు కొంతకాలము పంపుచుండెను. 1781లో నతనినిద వారసు హేస్టింగ్సు దావాచేసెను. దానికిగాను గొప్ప మొత్తమును నుప్రముకొల్పవారు ధరావతు కట్టునునిరి. అతడటలు చెల్లించలేక పోవుటచే నతని చెజెనాలలో నుంచిరి. చాలకాలమునుండియే పత్రిక నడిపించవలెనని అతడు నెక్కుపాటుపడెను. కాని అతనికి నీచదశ పట్టి, అతడు వాగ్దత్యమున నిరుపేదస్థితిలో కలకత్తాలోనేయుండి వారసు హేస్టింగ్సును ప్రార్థించుచు నుత్తరములు వ్రాయుచుండెను గాని అందువలన నేమి లాభము కలిగినో వివరింపబడియుండలేదు. బెంగాలు గజెటు పుట్టినపుడే యిండియా గజెటుగూడ పుట్టినది. 10 ఏండ్లలో కలకత్తాలో 5-6 పత్రికలు ప్రారంభింపబడినవి గాని అన్నియును ఇంగ్లీషుభాషలోనే వ్రాయబడుచుండెను. 1816-వ సంవత్సరము వరకును దేశభాషలో వ్రాయబడుపత్రిక లేవియు వెలువడలేదు. పశ్చిమ సముద్రతీరమున 1789లో బొంబాయి పార్లె మొదటి పత్రికగా బయలుదేసెది.

1791 లో బొంబాయి గజెటు ప్రారంభమైనది. 1792 లో ఆరెండు పత్రికలును సమ్మేళనమైనవి. 1914 వ నాటి వేయబడిన బొంబాయి గజెటుపత్రిక వేరు. ఇది యిటీవల బయలుదేరినది. అప్పుడు పత్రికాప్రకటనము చాల కష్టముగానుండెను. దొరతనమువారి కేమాత్రము వ్యతిరేకమనితోచిన వ్రాత వ్రాసినను పత్రికాధిపతిని యూరోపునకు వెంటనే పంపించి వేయటమే యెడ. 1799 వ సంవత్సరము వరకును పత్రికల మీద సమానముగు తనిఖీయత్రము లేకుండెను. అప్పుడు మార్క్సిస్టును వెలస్టీగా రావిషయమును సవరింప బూసెను. గవర్నరు జనరలు చెన్నపురిలో ఘోర్టునెంటుబార్టిలో నుండెను కమాండరికొచ్చి సర్ ఆల్బారుష్టుగారు ఆయన స్థానమున కలకత్తాలో పనిచూచుచుండెను. "కొద్దిగోజులలో నేనుపత్రికాధిపతులు గమనించవలసిన విధులను వ్రాసినపెదకు. నీటిలోపల చెడ్డవాతలు వ్రాయు పత్రికాధిపతులను పట్టి స్వదేశమునకు పంపివేయుచు వారిపత్రికల నడచివేయుచుండు"మని మార్క్సిస్టుసాతనికి వ్రాసెను. గవర్నరు మెంటు నెక్రటరీగాని అతని ప్రతినిధిగాని ప్రకటింపబడవలసిన విషయము నామోదించువరకును ప్రకటింపగూడదు. అట్లు ప్రకటింపినవారికి వెంటనే ప్రవాసశత్రు విధింపబడునని మార్క్సిస్టు వెలస్టీ చట్టునున్నెచెచెను. కంపెనీ డైరెక్టర్లకు పత్రికా స్వాంత్ర్యమున్న మొదటి సుంపిదినవరకు ననిష్టమేగాన వారాతనిచట్టును సంగీకరించిరి.

ఈపత్రికలు వాఙ్మయమునకును ప్రలటనుగూడ నిరుపయోగములు. వ్యాపారులకుగూడ వీనివలన లాభముండుట సందేహమే. మరి యెట్టియచితముగు వ్యాపారమునకును పనికిరానివారును. తననాధారములేని సోమరులకును కొద్దిమంది యూరోపు దేశీయులకుమాత్రమే వీనివలన నుపయోగము కలుగుచున్నదని ఆయన డైరెక్టరులకువ్రాసెను. అప్పుటికి హిందూ దేశమున పరాసులు మొదలగు విదేశీయుల పరిపాలనముగూడ నింకనుండుటచేతను, వారిలో నాంగ్లేయులకు యుద్ధములు జరుగుచుండుటచేతను తమ నా కా ప దా తి నై క్య ము ల రాకపోకల రహస్యములు వెల్లడింపకుండ బ్రిటిషు దొరతనము వారు జాగరూకతతో వారటబాటుచు తప్పనిది.

19 వ శతాబ్దమున వార్తాపత్రికల సంఖ్య పెచ్చైన కొలదిని దొరతనమువారు ప్రజాభిప్రాయమును శ్రద్ధతో గమనింపసాగిరి. క్రొత్తక్రొత్త లేఖలు బయలుదేరిరి. వారిలో క్రైస్తవమతభేదములను ప్రాధాన్యములు ముఖ్యముగా నుండిరి. 1818 వ సంవత్సరమందలి చార్టరు చట్టునునుసరించి వారు పనిచేయసాగిరి. భరతఖండముననున్న ఆంగ్లేయులు పరిపాలనాపద్ధతికి వ్యతిరేకముగ నుండిరి. ఈ గొడవలకుండ ఆంగ్లేయభాష నేర్చిన భారతీయులుగూడ పత్రికకులలో చేరుట కవకాశముగలదని ప్రభుత్వమువారు తలంచుచుండిరి. ఆషమయమున కాశీ, మద్రాసు, బాంబే క్రీస్తుమతభేదములు, వారిపాకళాలలో నేర్పుపద్ధతులు దొరతనము వారికి కొంత సందేహమును కలిగించువదిగానుండెను. ప్రకటించు గ్రంథములు నిదానముతో ప్రకటించుచుండవలెనని 1811 వ లాఠ్యమింటాగీరంపూరు మిషనరీలకు వ్రాసిరి. వారందుల కంగీకరించిరి. మార్క్సిస్టుఆఫ్ హేస్టింగ్సుగారి పరిపాలనమున నీతనిఖీమరింతకనకమైనది. అన్ని కాగితములును దొరతనమువారు చూచి యామోదించినగాని ముద్రింపగూడదని 1818 లో మరల విధుల నేర్పరచిరి. వెలస్టీ మొదలు అంహరెస్టువరకును గల గవర్నరు జనరలు లందఱును పత్రికా స్వతంత్ర్యమునకు వ్యతిరేకముగనే యుండిరి. ప్రజాపాక్షికు (లిబరల్స్) లకు గొప్పవారందరును గూడ నిట్టి యభిప్రాయమునే కలిగియుండిరి. పత్రికానిరోధముండినగాని పరిపాలన ముఖ్యముగ జరుగ నవకాశములేదని యును ముందు పరిపాలనమునకు ప్రజలనగాక నిపాయిల వలన నపాయము కలుగవచ్చుననియును 1822

సర్ థామసు మక్రోగారు చెన్నరాజధానికి చెప్పియున్నారు. ప్రజలకు మనయముగ పత్రికాస్వతంత్ర్యమువలన నగించునని యాత దొరతనమువారి చర్యలను విరించిన గవర్నరు జనరలులలో మొదటివాడు. అతడు ఇంగ్లీషు పుషకదా, వానికి రాజకీయ సమావిషయములను పత్రికా ముఖంబు ద్యోగులకు గూడ ననుమతి దొనెనివలకు బట్టెను లెస్సించి గూర్చి దేశీయులొసర్చిన విషయముగారి వ్రాస్తవి. కాన మర 5 వ రలుగానుండగ వాని పన మపుకొనిరి, 1° చు వ్యాయకాగ్ర ఆ సవరణ మ

లక్ష్మీంబర రాష్ట్ర

లక్ష్మీంబర, ప్రాచీన ప్రజలకు తెలియమునకును మధ్యకాలం నాటి చిన్న రాష్ట్రము. వీరికి రాజ్యములోనే వివిధముల సంబంధములేక పోయినను, దీనినిండి తిప్పించుకొనుటకు కలుతేసోయినను. ఆ నేక పాత్రుల వలన లోకమునందలి శత్రువులలో కల్ల లక్ష్మీంబర అస్తిత్వము మైనది. దీని వైశాల్యము పేయిమైకింటి సెప్పువలేదు. జనసంఖ్య రెండున్నర లక్షలుండవచ్చును. యుద్ధములో సంబంధముగల నేకలు తమ దేశమునందలి పోరునందలి నిగోధించుటకు వీరికి శక్తి లేదు. వీరి సేనాసంఖ్య 145 బోలీసు ఖిలులును, 150 కాల్పులనును మాత్రమే యున్నది.

ప్రతీ పరిపాలన యందున్న రాష్ట్రములు, విరోధాలకు లోబడు మాత్రము కలవు. ఇందుకొకటి హాలండు రెండవది లక్ష్మీంబర. ఈ రెండవ దేశపు పాలకులు చాలచిన్నది. 1912 సం॥ వర్షములో మార్చి పంపాల నాటివరకు నహించెను. అప్పటికి మేము దాదాపు పరమేమిది సంవత్సరముల కయనుండును.

మనుషుల చిన్న ప్రాంతము చాలగొప్పమైన స్వభావము గలది. ఈ ప్రాంతము కొంతకంటే విస్తీర్ణము మహారాష్ట్రలో బోల్పు కచ్చును. ఈ యమ్మ 18-వ యేట రాజ్యాధిపత్యము వహించినది. అది యమ్మ 18-వ యేట స్వర్ణానంద్ నామ, సింహాసనమునకు వెళ్ళుట తోడనే యమ్మ 18-వ యేట తిరిగి యను, గాంధీయమును వచ్చెను. విస్తీర్ణము మరలినంతలే లక్ష్మీంబర రాష్ట్రము రాజ్యసంబంధముగ కార్యములను నిర్వహించుటకు తలపెట్టెను. రాజ్యాధిపత్యము వహించుటకు ముందు సీమ పొగొనవలసివచ్చెను. స్వయముగ విచారించక యే వ్యవహారమును పరిష్కరింపదు. ఈమె యంతచిన్న ప్రాంతము, దాక్తురు యీ ప్రాంతమునందలి రాజ్యాధిపత్యములను చిక్కిగా నిర్వహించినది. ఈమెలో సంభాషించు నవకాశము గలవా రందఱు సీమ రాజీతి నిపుణులను, అంతర్జాతీయ వ్యవహార విశేషము నాభ్యుదయము చేయుచున్నారు.

ఇదియట్లుండే సీమ రాజ్యాధిపత్యమునందలి వీరవారియొక్క శ్రేయములను లెచుచు పేర్కొనుచున్నాను. ఈమె దాదాపు ములు ప్రసిద్ధులు. రాష్ట్రమునందున్న గ్రామములు కన్న ప్రజలకు చాలామేర కేమిత్రము యిచ్చునులేదు. ప్రభుత్వమునందలి యీమెకు సంకల్పమును 96,000 రూపాయలు స్వంత ధనములతోడ కలెదరు. ఇది గాక పూర్వమునందలి యిచ్చిన 15 కోట్ల రూపాయలు గలవు. ఈ ప్రభుత్వమునందు అట్టియే హంతరి, జ్యోతిలలో మంత్రివరాలైన వెల్లుబడి వెల్లుబడినది. లక్ష్మీంబర రాజ్యమునందలి సంకల్పమునకు నాలుగు నెలలు మాత్రము సమాజేశముగను, పరిపాలనయంతయు నిండుమిండుగ నిచా లేక మాత్రములయందే యున్నది. ఈయమ్మ కింకను విచారము కాలేదు. చాలమంది వెంటిమారుల కిందగియునక జెప్పుచున్నారు. ఇందు మహాభక్తి చక్రవర్తి గారి కుమారులలోను నొకమారులు. కాని, వీరియందలిలోను జగ్గునాచక్రవర్తిగారి కొమారులలో నొకమారు నీమెకు చాలామేరయన్నట్లు చెప్పుచున్నారు. తుదకవరని చేసికొననో తెలియదు.

అర్థశాస్త్రమా? వాణిజ్యశాస్త్రమా?

IV
1. కమార్గస్వామి శాస్త్ర గారిట్లు వ్రాయుచున్నాడు:—
రెడ్డిగారు నిరూపణాధారమునకు దక్క తక్కువ గ్రంథమునందలియు వాడుకయును అర్థ శాస్త్రమునకు ముఖ్యముగా అనుసరించుచున్నాడు. ఈ ప్రాచీనము “ద్రవ్యము”
2. ఇప్పుటివాడమై నాలుగుదేశములందలి గ్రామములందు మనము శుక్రాచార్యులవారి శాస్త్రమునకును మహాభూతును అమర మేమియేదో క్రిందట ఎకనామిక్సును
3. ఇది వేల సంవత్సరములనాటి ఆశా
4. నిరూపణముగా పాశ్చాత్యుల లభ్య అధికారమిచ్చినాడు. అతడు
5. పరిపాలనయేదల మనము కృత
6. కలవారు నూచించినవీరిని
7. ముగ్గురు గ్రహించిరిగాని
8. దాని “అర్థము” అన
9. ములు అన్నట్లు తోచు
10. యము కొరవడినది
11. ఈ భారతాధిగ్రంథ
12. వ్రాయు. మనవు
13. ప్రసిద్ధాము

యాధీశ్వరున్నది. ఇందు తెన్నీ ప్రమాణములు గావలయు నన్ను చూపగలము. మేము ఇదివరలో చూసినవిగాక (1) పరవస్తు రంగాచార్యులవారి నిర్ణయము. (2) విజ్ఞానేశ్వరకృత మగు మితాక్షరీయందలి “రాజనీతిలక్షణ మర్థశాస్త్రం” అను నదియు (3) “అర్థశాస్త్రం భూమిభూదేశ ప్రాపతి శాస్త్రం నీతిశాస్త్రం”, అభినవారాధి కృత ప్రతిపాదక శాస్త్రం” అను శబ్దస్తోమ మహాకవి కారుడు వ్రాసినదియు (4) “అస్మిత్తు కే దండ నీతి తర్క విద్యా శాస్త్రము.” అను అమరసింహాని వదన మును గమనింపదగినవి. రెడ్డిగారు తమ అర్థశాస్త్రమును ప్రకటించు నిమిషమువరకును అర్థశాస్త్రమునకు ఏకనామిక్సు అను పదముతో తుల్యముగ నున్న ఏద్రంభమునందును లేదు లేదు అని ఘంటాపథముగ జెప్పువలెను. వీరికల్పన నవీనముగను పూర్వచార్యులవారొకములకు వివరితముగను నున్నది. అర్థమునపదమున క్షోణ్యములున్న నన్ని శాస్త్రములు వ్రాసి ఒక్కొక్కదానిని యర్థశాస్త్రమునట బాగుగనె?

రెడ్డిగారు అర్థమున విత్తము (రెల్లు) అను నర్థముననే చాణక్యవి గ్రంథములందలి “అర్థము”ను గ్రహించినట్లును నోచుచున్నది. ఎట్లన—రెడ్డిగారి గ్రంథము మొదటి సంపుటమున 14-వ పుటయందు:—

“మహాభక్త శాస్త్రములలో భర్త మంత సున్నయో అర్థ శాస్త్రములలో నర్థతత్వవిచారణయంత సున్న (!) యనినపాప మెవరికినిరావోదు! అను నర్థతత్వవిచారణ లేకున్నను.... వర్తకములు, లెక్కములు, వ్యాపారము, భావములు రాజులు ప్రజలనొకటి ద్రవ్యముచూచుకొను పద్ధతులు.... గలవు” 68 వ పుటయందు. అర్థశాస్త్రములలోని మహాభక్తము లేవనగా ఉత్పత్తి భజనము విమయము విమయము (పాంఛాకాండ మొదలగునవి) తెలియలేదు. ఇవి గాక రాజులు పన్నులు విధించు క్రిమము (టాక్సేషన్) కర్తవ్యము (ఫీనాన్స్) ఇత్యాదివిషయము లుండెంచు భాగమొందుగలదు. దీనినే రాష్ట్రీయాగ్ శాస్త్రముని కొందరుదురు. ప్రాచీననీతి శాస్త్రములందెల్ల కిదియేముఖ్యశాస్త్రము.” అనియున్నది. వైకజేష్వర “దోషి” ఇదియేయని గ్రహింపవలయును.

(1) అర్థశాస్త్రములలో నర్థతత్వ విచారణను సున్నయట! వీరికింక భంగపాటుల గలిగినవి? వీరు వీరికయందు నిర్దేశించిన అర్థశాస్త్రకర్తలగు చాణక్యకు కామందకుడు మొదలగువారు తమ శాస్త్రములకు గావలసిన “యర్థముల” చక్కగ జేసిని వానితత్వమును సమగ్రముగ విచారించి యున్నారు. చాణక్యని మతమునకు ముఖ్యమైన అర్థశాస్త్ర మున్న నేమో చూడడు. శాస్త్రాధికారులవారు ప్రచురించిన అర్థశాస్త్రము 424 పుటయందు “మనుష్యాణాం వృత్తికాః మహర్షయః భూమిభూకర్తాః తస్యాః పృథివ్యా లాభపాలనోపాయాః శాస్త్రముగ్ శాస్త్రమితి” తత్ ద్వాలింశస్య యుక్తియు క్తం.....”

అనినిర్వచనము. ప్రతిమాటయు గమనింపవలయునని ప్రార్థన. గ్రంథాంతర్గతములందు “అపాదాపాలనోపాయాః కస్యోపయోగ పరస్యచ” గ్రంథము అదివాక్యము.

పృథివ్యాలాభే పాలనోపయోగ పరస్య శాస్త్రాశీ పూర్వచార్యుః ప్రసాదతాని ప్రాయశః తాని సంహృత్యైకం అర్థశాస్త్రం కృతం.....” ఇక అర్థశాస్త్రమునకు దండనలియును నామాంతరముగల మగదా, దానినిగించి యేమైన చెప్పవలయునని.

యోగం దండనీత్యాం. అనియును.

అస్మిత్తు కే ప్రయావానాం గౌగ్గే మహాభక్తానాం దండనీత్యాం దండనీతి. అల్పభాగ్యా, లబ్ధపరిత్యజీ, గతీత వికృతీ వృద్ధస్య తీక్ష్ణమప్రతి పాదనీచ అనియును వ్రాసి యున్నాడు.

(2) కామందకుడు తన యర్థశాస్త్రమునందు. “దమోదండ ఇతిభాగ్యం తాత్ స్థాల్ దండనీత్యాం పతిః తస్యనీతిందనీతిః నయాన్వీతిరుచ్యతే” అని దండ నీతి నిర్వచించినాడు.

(3) మరళుకాచార్యుడు. “శృతిస్మృత్య విరోధేన రాజ్యవైదికానాం సుయుక్త్యాన్వయత్ర మ్యర్థశాస్త్రం తిరుచ్యతే” అనియర్థ శాస్త్రమును నిర్వచించి యున్నాడు. ఈ నిర్వచనముల ననుసరించి అర్థతత్వవిచార మంత చక్కగ పూర్వకాలపు అర్థశాస్త్రము లందు చేయబడినదో ఒకపరి యాగ్రంథముల చూచి పొగొనదలయును. గ్రంథ కర్తలయొక్క ఆశా వైమధా సంభుత ఆశ్చర్యముగలిగి

చును. ఇట్లుండే పూర్వపు అర్థశాస్త్రములలో అర్థవిచారము లేదని రెడ్డి గారు చెప్పిరి? తాము చేసిన అర్థ (ధన-వై) విచారము లేదనియో? వారు చేయవలసిన అర్థ (మనుష్యతీర్థామి శిల్పాభివృద్ధి) విచారణలేదనియో? పూర్వపులెంత బుద్ధిహీనులైనను అర్థశాస్త్రమున నర్థ విచారముచేయక మరెమిది జేతురు!

(2). రాజులు ప్రజలనొకటి మొదలగునవి (టాక్సేషన్, ఫీనాన్స్) పూర్వపు తమ అర్థ (రాజనీతి) శాస్త్రము లందు ఒక యంశముగా గ్రహించిరిగాని ఎకనామిక్సు (వాస్తవ) యందు జేర్చినవారుగా “ఫీనాన్స్ ఎండ్ ఎకనామిక్ రెన్యూ రేషన్ ఓర్డర్ విలిన్ పోలిటిక్స్” అని పూర్వపుల వార్తా శాస్త్రముంగూర్చి వ్రాయుచు నయస్వాల్ ఎం.ఎ. గారు ముద్రన్ రెప్రెస్ 1913 నవంబరు 514 పేజీయందు వ్రాసి యున్నాడు. రెడ్డిగారి మతము ప్రకారము “టాక్సేషన్ ఫీనాన్సులు” అర్థ (ధన) శాస్త్రము అనగా ఎకనామిక్సుయందు జేరుచున్నవి. ఈయంశ మొక్కటియే పూర్వపు అర్థ శాస్త్ర (రాజనీతి) ములందున్నది. అని రెడ్డిగారు చెప్పిరి. తమ నవీనశాస్త్రము నకును పూర్వపు శాస్త్రమునకును గల నామ సామ్యముచే విషయ సామ్యము అర్థ సామ్యము గ్రహించి, “పూర్వపు అర్థ శాస్త్రములు అనగా వీరమహాన్న ప్రకారము ఎకనామిక్సు ధనశాస్త్రములు వ్రాసియు, వీరి గ్రంథమున నొక్క యంశము మాత్రమే పన్నులు వస్తే రాలుమాత్రము రర్పించి, తిక్కినయంశములగు అర్థ (ధన) తత్వవిచారము వస్తే రాలు చేసినవారు గారు”ని చెప్పుచున్నాడు.

అర్థశాస్త్రమున రాజనీతియని వీరంగీకరించుచున్న అగ్రంథములందు అర్థ (వై) ధన తత్వవిచారములేదని దోషాని పణము చేయుదురా? రాజనీతి (పాలిటిక్స్) యందు అర్థ (వై) తత్వవిచారముండునా?

[ఒక్క శుక్రాచార్యకమాత్రము (చాణక్యగ్రంథములకంటే పేలగు గ్రంథముయ్యను రెడ్డిగారి గ్రంథవీరికయందు శుక్రనీతి నూచించబడినదిగాదు. అన్ని శాస్త్రములను వార్తా శాస్త్రము (ఎకనామిక్) సమావదననీతిలో జేర్చును. “దండనీతి లేకావిద్యా ఇత్యేకసాః తస్యాంహి సర్వవిద్యారంభాం ప్రతిపదాంతి” అని చాణక్యకు వ్రాసియున్నాడు. వార్తా శాస్త్రము ప్రశంసించువానికి ధన (రెడ్డిగారి అర్థ) నిరూపణము నేయుట విధిగనా? అర్థవిచారము శుభ్రము తనగ్రంథమున ధన (వై) తత్వవిచారము, మూల్యలక్షణము ద్రవ్య (ధన) స్వరూపము. గిరాకి వస్తే రాలు యథాశక్తి చర్చించియే యున్నాడు. ఈసంగతి మున్నే చూపియున్నాము.]

పూర్వపు గ్రంథముల ప్రపంచమునందంతటను మొదట శాస్త్రములు వ్రాయుటకు బూనినవారు. నిరుక్తముయొక్క ప్రభావము నెరింగినవారు. వారిగ్రంథముల గవ్వట్లు, శాస్త్ర దృష్టి సంబంధముగ నెత్తెయును, అభిప్రాయ సుస్థుత్వమును వాక్యాటవమును, భాషాశక్తియు, పరిభాషాసంపత్తును నమేయములు. వారి గ్రంథము అగ్రంథమునందగు చాణక్యకు: “సుచకురుదమ, నాలుగువేదముల నొక్కవేదముగా జని వివవాహన,

“యస్మాభిచారకశ్రేణ కజ్జలవతేజనః పపాతమూలః శ్రీమాత్ సుపగ్నానందపర్యః ఏకాకీమంత్ర శక్త్యాః శక్త్యాశక్తిధర్మాపమః అచార్యచంద్రాయ చంద్రధన్వతాయ మేరిసిం” అని పేరుబొందినవాడును, అర్థశాస్త్రమునందలి యసంబద్ధములగు విషయములం ద్రాచి శుభ్రగాజనీతి జేర్చినవాడును, పూర్వచార్యులమతముల నూగబోల్ “ఇతికాటిల్యః” అని ఖండించినవాడును, భారతాస్త్రమునందలి విషయము నెఱుంగియు అద్దాని తిర్వయు రర్పింపవలయు నుండునా? ఎంతసాగానము! ఎంత యస్సరము! అలంకారశాస్త్రమున ఉన్నవ విగ్రహముల కలంకారముజేయు పద్ధతులు లేవని దానిం దూషించుచేటివ్యాయము?

పోస్తలు నోటీసు.

తెల్లిగ్రామ పంపదలచినవారు తమపేరు ‘కోడు’ మాటలలో లేనప్పడు, యింటిపేరుతో, సహా వ్రాయవలయును! ‘కోడు’ మాటలలో వ్రాయుచేరుగాని, ఇంటిపేరుతో సహా వ్రాయు చేరుగానిలేని తెల్లిగ్రామపుయ్యకొనబడవు. సాంకేతిక పదములతోపంపు ప్రయత్నము తెల్లిగ్రామములు. పుయ్యకొనబడవని ముఖ్యగ్రహార్థ తెలియజేయుచున్నారు. ఇందువలన తెల్లిగ్రామము వెల్లుబాటు నాలస్యమగును. వీరి టికికి అంగీకరించినవారే పుయ్యకొనబడును.

నోటీసు.

కొందఱు విలేఖకులుకాగితము రెండు ప్రక్కలును జీలుగూవ్రాసి పంపుచున్నారు. రెండు ప్రక్కలు వ్రాయుటయే ముద్రణకార్యము మిక్కిలి కష్టమగుచున్నది. కావున దయయుగాని విరళముగా కాగితమునకు ఒక నైపుననే వ్రాసి పంపుదుగాక యని ప్రార్థించుచున్నాము. [ఆం. ప. సం.]

వారపత్రిక

చందాదారుల కెప్పటివలె రూ. 2-8-0

ఈపత్రికయొక్క యుపయోగము చదివిన వారలకు దెలిసియే యున్నది.

ఇంతవరకు నీపత్రిక సంగతి నెరుగని దేశభాషాభిమానుల నందఱనునమూనా పత్రికను దెప్పించవేడుచున్నాము.

తెలుగు పత్రికల యందెల్లను నెక్కువ వ్యాపకముగల వార్తాపత్రిక.

భూలోక వార్తలను వ్యవహారములను దెలిసుకొనుట కిది తగిన పత్రిక.

దినపత్రిక యిక్కడలేని వారలకు వారపత్రిక పంపబడుచుండును.

ఆంధ్రపత్రికాకార్యాలయము,
పోస్టుబాక్సు నెం. 212, మదరాసు.

మోహిని తైలము.

5 తులముల నూనెగల సీసా 1-కి వెల 0-12-0 లు
శ్రీ పురుషులు వాడుటకు యోగ్యమైనది.

మెదడుకు చలువజేయును.
కండ్లకు చలువజేయును.
కెండుకలు మెరుగును.
కెండుకలు రాలకుండును.
కెండుకలు నునుపుజేయును.
మనోహరముగా నుండును.
సువాసన గలిగి యుండును.
వేలకు వేలు
సీసాలు విక్రయము.

తప్పకకొనుట యుక్తము.
ఇది మనోహరము జేయు విద్యార్థులు,
స్త్రీదగ్గు, ఉద్యోగిగ్రంథులు మొదలగు వారికి సుఖనిద్ర,
నిశ్శాంతి నిచ్చును. సుందరుల మోహలాస్యము
లకు ప్రాసంగ్యము కుదులను మనోహరముగ బెంచి కాపాడును.
ఒకసారి పరీక్షించిన నిజము తెలియగలదు.

జ్వరహరి.

సీసా 1-కి వెల రూ. 0-12-0

జ్వరము శరీరమునందు రక్తభేదము, రక్తగతిభేదమువలన గలుగును. సాధారణముగా నీటి, గాలి, స్థలపుచూపువలనను దేహమునకు గాని నలనను జ్వరమువచ్చును. జ్వరహరిని అయిదు పూటలు సేవించిన పట్టువిడుపు జ్వరములు, చలిపురాజ్వరములు మొదలగు సమస్తజ్వరములు మానును; కొద్దిదిగముల సేవించిన శరీరము యధాస్థితినిజెంది ఆరోగ్యము గలిగియుండును.

గ్రహచిమూత్రలు.

20 మాత్రల డబ్బీ 14 రు 0-8-0 వి. పి. 0-12-0

రక్తవిరేచనములు, బకవిరేచనములు, జగటవిరేచనములు, అజీర్ణవిరేచనములు మొదలగునవి ఈ చూత్రలను మూడుపూటలు సేవించినతోడనే పారిపోవును. వీనిని పిల్లలకుకూడ వాడవచ్చును.

అమృతాంజనము డిపో, 109, ఫోరోడ్డు, బొంబాయి.
9. జహంగీరుగిద్ది, మద్రాసు.

తేలు మందు.

వెల సీసా 1-కి 0-8-0, వి. పి. సహా 0-12-0.

తేలుకాటువలన అపాయములేకు గాని విశేష బాధగలదు. విషము నెత్తురులో తేలుకాటున ప్రవేశించదు. బాధనరములవెంట పెద్దనరముదగ్గర నుండి లాగుట ప్రారంభించును. కుట్టినచోటును మొద్దగునటుల చేసిన బాధ తగ్గును. ఈద్రావకము ననేకులు పరీక్షించిరి. ఇది మిగుల ఘాటుగలిగి నీటివలె నుండును. చెడకుండుటకు గాను రబ్బరు బిరడాగల సిస్టామ్ మందు పోయబడినది. కుట్టినచోట కొంచెము ముగుబోసిన బాధమందును. మందును గలిగియున్న తాము బాధపడక నితరులకు పుణ్యము గట్టుకొనవచ్చును. ప్రతియింట నుండదగినది.

కఫహరి

సీసా 1-కి రూ. 1-0-0.

దగ్గు శ్వాసకోశములందు బలహీనతవలన ఏర్పడును. ఇది అనేకవిధములు. 1. శ్లేష్మము వలన ఏర్పడుదగ్గు, 2. శీతకాలమున బలమియు దగ్గు, 3. శ్వాసకోశముల సూక్ష్మనాళములందు ఏర్పడుదగ్గు, 4. ఉబ్బసము, 5. క్షయదగ్గు దగ్గుకు సేదించవలసిన మందు దగ్గువిధమునుబట్టియుండును. శ్వాస పిల్లి కూతలు ఎక్కువ అయానము మొదలగు కఫరోగములు శ్వాసకోశముల సూక్ష్మనాళములయందు ఏర్పడు బాగుపులునువాయువు త్వరలో ప్రాణవాయువునకు మారనందున కలుగును. కఫరోగములు మేహకారకమునబట్టి శరీరమున బలహీనత దేర్చు దీనికొలది వృద్ధిజేయును. దగ్గుగ్రాహకవాడు దీని వెంటచుండుకొనుటకుంబడి.

కఫహరి మందు.

ఈ మార్గము నడచుచు వి శేయబడినది దగ్గు, ఉబ్బసము, కాసహీన శ్లేష్మజ్వరము మొదలగువానికి మిగుల్ల ఉపయోగించును. దీని వెంట నుంచుకొనుట మంచిది. డబ్బీ 1-కి 0-8-0.

కలరామూత్రలు.

డబ్బీ 1-కి 12 మాత్రలు వెల రూ. 0-8-0.

కలరా మూత్రలనే ఒకవిధమైన అంటుబాధగను. ఇది గాలియందు నీటియందును చూచువులైన విషపురుగులు చేరుటవలన గలుగును. తగిలిన వెంటనే మందును తినుట అవశ్యకము. కలరా యున్నచోట నీటిని కాచిత్రాగుట యుక్తము.

వజ్రగుళికలు.

దీని వెల డబ్బీ 1-కి రూ. 1-0-0

ధాతుపుష్టికి, బలమునకు, ప్రాణమునకు రక్తపుష్టియు, నరకుటుత్తమును కారణములు. రక్తపుష్టి పొంది ఆరోగ్యము సులభము. ఆరోగ్యము బహిరంగ శరీరవ్యాధియమమువలనను, జీతేంద్రియత్వమువలనను గలుగును. న్యభిచారము, సుఖరోగములు, దూరభ్యాసములు, విశ్రాంతి లేకుండుటయు, ఆరోగ్యమునకు హానినిజేయును. దీనివలన శుక్లవర్ణము, స్థలము, శక్తిలేకుండుట, అగ్నిమాంద్యము, భయము, కంపము, చురుకుదనము లేకుండుట మొదలగునవి గలుగును. వైజబ్బులకు వజ్రగుళికలు సజ్జాయుధమువంటివి.

కుష్టుకు తైలము.

బీళ్ళ 1-కి వెల రూ. 0-8-0 వి. పి. సహా 0-12-0.

ఈతైలము పొడలు, బొల్లి, తెలుపు, నలుపు, కుష్టులకు రాయుటకు ఉపయోగించును.

అమృతాంజనము డిపో, 109, ఫోరోడ్డు, బొంబాయి.
9. జహంగీరుగిద్ది, మద్రాసు.

తామర తైలము

నీకు తామరబాధగలదా?

ఒక్క మా తామరతైలము డబ్బాను ఆరు అణాలకు కొని నాలుగైదు సార్లు రాచినయెడల తామర నిర్మూలమగును. నయము కాని యెడల మీ ఆరుఅణాలు తిరిగితిసికొన వచ్చును.

అనేకసంవత్సరములు, మాసములు బాధపడిన వారు దీనివలన తక్షణమే సుఖముపొందిరి.

హా! నిదురపట్టక బజ్జము బజుకుచుండు ఆకస్థపగ వానికై ఈ కథ.

సుఖభోగి తైలము.

డబ్బీ 1-కి రు 1-0-0. వి. పి. సహా 1-4-0

అన్నివిధముల వ్రణములకును, కొరుకు పుండ్లకును ఈ తైలము ఉపయోగించును. ఈతైలమును రాచిన పుండ్లు మానును. శోషలికి మాత్రలను తినవలయును. అన్ని గాయములను మాన్పును.

చుంకుకు నూనె.

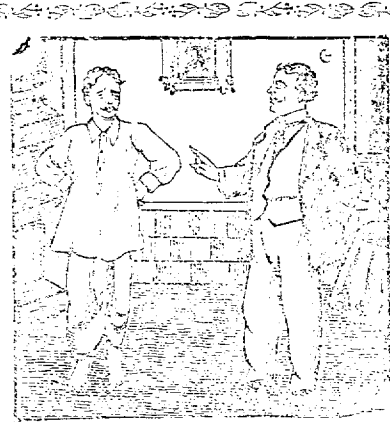
వెల సీసా 1-కి 0-6-0 వి. పి. సహా 0-10-0

ఈ నూనెచూచిన చుంకు, పొట్టురాయిలు, జిల, గోకుడు వ్రండ్లు కురులగునవి మానును. దీనివలన వెళ్ళుకులకు హానిగలుగక చక్కగఁ బెరుగ గలవు.

గజ్జికీ తైలము.

వెల డబ్బీ 1-కి రు. 0-8-0 వి. పి. సహా 0-7-0.

గజ్జి, చీడ శరీరమంతట వ్యాపించి ముఖ్యముగ చిన్న పిల్లలకు విశేషబాధను గలిగించుచున్నది. ఈతైలమును నాలుగుపూటలు రాచిన తప్పక పనిజేయును.

వజ్రగుళికలు.

ధాతుపుష్టికి, బలమునకు, రక్తపుష్టికి, శక్తికి, సజ్జాయుధము.
20 మాత్రల డబ్బీ 1-కి వెల 1-0-0

అమృతాంజనము డిపో, నెం. 109, ఫోరోడ్డు, బొంబాయి.

విజ్ఞాపనము

వారపత్రిక చందాదారులు పత్రికచేర లేదని వాయి నష్టపగూని మరలెంత సుబంధమున నుత్తరములు వ్రాయునప్పుడుగాని అచ్చతో ముద్రింపబడిన వారిపేర్లకు ముందుగానున్న నెంబరును తప్పక వ్రాయవలయును. అట్లు వ్రాయ లేని జవాబులు సులభముగా నొసంగుటకు వీలుపడదు.

ముందు వారపత్రికకు చందాదారులయి ఇప్పుడు దినపత్రికకు చందాదారులయిన వారికి వారపత్రికతో నవశ్యములేదని వారపత్రికపై అచ్చతో వచ్చు పేరును చించి నెంబరుతో సహా పంపవలయునని వేడుచున్నాము. అప్పుడే వారపత్రిక బాబతువారికి బాకీయప్పు సొమ్ము దినపత్రిక చిత్రాలో జేర్చబడును. వ్యవస్థాపకుడు.

